

Indhold:
 En Naturforskers Dødsleje (med Portrat af David Brewster.) — Ludvig og Anne Marie. — Om en ny Maade at tilvirke Klippisf paa (med Billede). — Afsløringen af Christies Monument den 17de Maj i Bergen (Billede). — De sidste Begivenheder. — Kristiania. — Nyheder. — Lidt af hvert.

En Naturforskers Dødsleje.

Den 10de Februar d. A. døde Skotlænderen Sir David Brewster i en Alder af 87 Aar paa sit Landsfæde Allerley ved Melrose i det sydlige Skotland. Siden Aarhundredets Begyndelse indtil sit sidste Vandedræt har han arbejdet rastløst i Naturvidenskabens Tjeneste, og de Undersøgelser og Opdagelser, han har gjort i Optikken, har forlængst gjort hans Navn berømt. Ved sin Død indehavde han en Stilling som Professor ved Edinburghs Universitet og Kollegiets Formand („The principal of the University“).

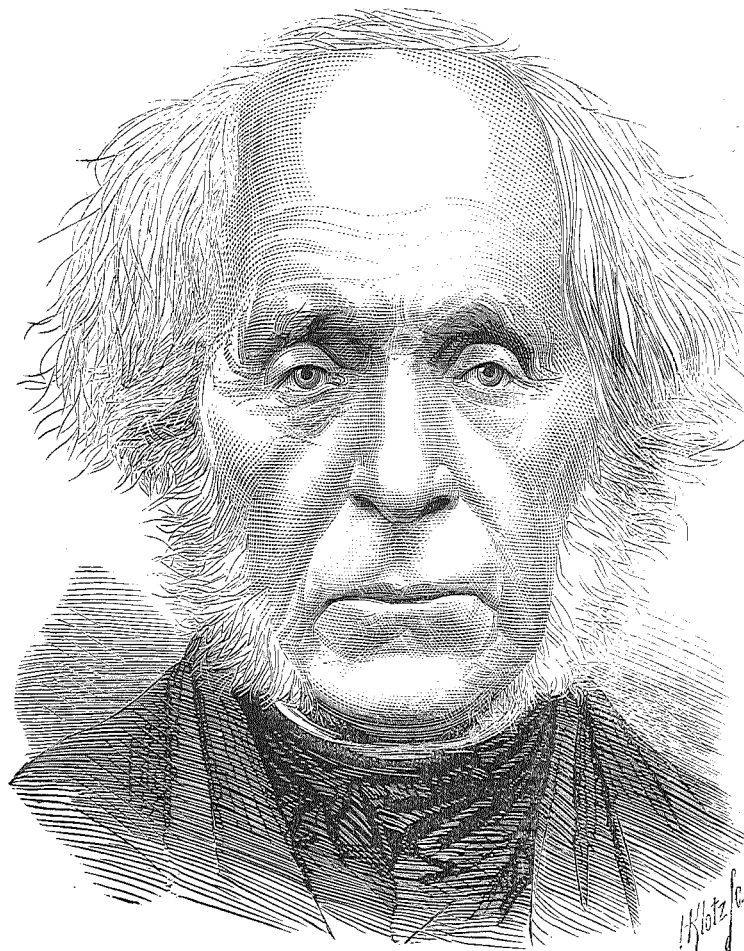
Det er ikke denne mærkelige Mands fortjenstfulde Liv, vi nu vil skildre, men hans sidste Timer efter den Fortælling, Professor Sir James Simpson, den bekjendte Læge i Edinburgh, gav derom i et Møde den 17de Februar i „The Royal Society“ i Edinburgh. Simpson havde tilset ham paa det Sidste. Efter at have meddelt Et og Andet, som havde Hensyn til den Af dødes videnskabelige Syssler, og som viste, hvilken forunderlig Landskraft og Klarhed den døende Døding indtil det Yderste beholdt, fortalte han saaledes:

„Tre Dage førend han døde, forlangte han at klæde sig paa og gaa ind i sit Studerværelse, hvor han dikterede nogle Afskedsbreve. „Tillad mig,“ bad han sin Omgivelse, „at staa op endnu engang. Jeg har Arbejde at gjøre.“ Ved Enden af den Dags Gjerning besøgte hans Ven og Præst, Hr. Cousin, ham. „Min Bane,“ sagde han til Cousin, „er nu tilende. Jeg er nu hverken mig selv eller Andre længer til Nytte, og jeg har ingen Lyst til at blive her længere.“ „Dog,“ lagde han til en Stund derefter, „dog rykker det i En at skilles fra alle

dem, som man har holdt saa af.“ For sine geistvenner ytrede han ofte i disse sine sidste Dage en rigtig ydmyg og lykkelig Kristens fulde og faste Tro. Ikke en eneste Gang syntes en Skygge af Tvivl at formørke hans Sind. Han syntes fuld af den Tanke, at en af Himlens store Glæder og Herligheder vil bestaa i Aabenbarelsen af alle Skabelsens og Videnskabens Undere og Hemmeligheder ved Ham, „ved hvem alle Ting ere bleve til,“ og som ikke blot er Hoved for Kirken, men ogsaa Hoved, Oprindelse og Kilde for al Videnskab. „Jeg har,“ sagde han til mig, „været uendelig lykkelig her; men jeg skal snart blive uendelig mere lykkelig med min Frelser og Staber“.

Som Døden drog nærmere og nærmere ind paa ham, optoges han stærkere og fuldstændigere af denne ene Tanke: hans Frelser, og at han snart og for evigt skulde være hos ham. En nær Bekjendt, skjønt ikke Slægtning af ham, som i tidligere Aar ofte boede i hans Hus og nys var en af dem, som gønt vaagede ved hans Dødsleje, har i et Brev fortalt mig følgende betegnende og mærkelige Træk af ham: „Da vi boede i hans Hus i St. Andrews for tolv Aar siden, var han meget sjskelsat med Mikroskopet og sad vanligvis, som han plejede, oppe og studerede, efterat de Andre vare gaaede til Sengs. Jeg sneg mig ofte tilbage til Værelset under Paaskud af at have Breve

at skrive eller Andet at fuldføre, men egentlig for at give Agt paa ham. Efter en kort Stunds Forløb glemte han saa, at jeg var derinde, og jeg har tidt seet ham pludselig kaste sig tilbage i Stolen, løfte Hænderne i Vejret og udraabe: „Gode Gud! Gode Gud! hvor underfulde er dine Gjerninger!“ Søndag Morgen sagde jeg til ham, at det havde været ham givet at paavise meget af Guds store og underfulde Gjerninger, og han svarede: „Ja, og jeg har fundet, at de vare store og underfulde, og jeg har følt, at de vare hans.“ Som Læge har jeg ofte vaaget hos Døende; men jeg har aldrig seet et Dødsleje fuldere af ren Kjærlighed og Tro end vor hedenfarne Formands var. Hans Dødsleje var i Sandhed en Prædiken af uopnaelig Veltalenhed og Pathos. Thi der laa denne store og rigt udfyrede gamle Filosof, denne Videnskabens graahærdede og elskovsfulde Tilhænger og Ypperstepræst, frygtløs glidende gennem Dødsfjergens Dal, baaren og glædet af den ganske ensfoldige og ganske tilstrækkelige Barnetro og stuende fremad med ufordunklet Tankeevne og klare, salige Udfigter mod den mægtige Forandring, som om kort Tid skulde flytte ham fra Tiden over til Evigheden. Sir David Brewster synes baade i sit Liv og i sin Død at have givet os Alle i Aro en

David Brewster.

kraftig, bevægende og underfuld Lære. I sit Liv har han vist os, hvad en rigt udstyret og gigantisk Tankkraft kan udrette, naar den er forenet med Flid, Ighærdighed til at afløre og forklare Naturens skjulte Love og Foreteelser. I sin Død har han vist os, at En, som besad en saa rig og kjæmpemæssig Begavelse, tillige kunde have og støtte sig til en renhjerter, enfoldig Kristentro. Denne Tro gjorde Dødsdalens frygtede Mørke for ham til en stille Skumring, fuld af Skjønhed og Glands. Gud lade den gjøre det samme for enhver af os! Hans Aand tyktes mig endnu at vinke Literaturens og Videnskabens Dyrkere, her og andetsteds, ad den Vej, han saa hæderlig har traadt, mod det Høje, mod Himlen, mod Kristus („upwards and heavenwards and Christevards“).

Det er bleven almindeligt at sammenstille Brewster med den kort i Forvejen hjemgangne store engelske Chemiker Michael Faraday. Om denne fortælles det, at han som Eldste i en liden Disfentermenighed indtil kort før sin Død anvendte sine Søndagmorgener til at udlægge Skrifter for sine Troessæller i deres beskedne Bedehus. I et Foredrag om „Omdømmets Opdragelse“ har han offentlig tilbageholden som han ellers var, erklæret sig villig til at bære Last og Skam, fordi han frafjendte det naturlige Menneske Evne til at fatte de Ting, som hører Guds Aand til, og erklærede paa samme Tid, at han aldrig havde fundet „nogen Uforligelighed mellem det, som Mennesket kan vide af den Aand, som er i ham selv, og det, hans Fremtid angaaende, som han ikke kan vide af denne, men maa oplyses af Guds Aand om.“

I Brewster og Faraday har Nationen lidt et stort Tab. Begge vare store Naturforskere og fyrrige Kristne. Vi peger paa dem som afgjørende Vidnesbyrd om, at Udenstam og Bantro ikke er i Slægt. Dette er Ord af Chemikeren, Professor Lyon Playfair ved det samme Møde, og de for-tjener at gjemmes.

Ludvig og Anne Marie.

(Oversat og bearbejdet efter Melchior Meyr).

(Fortf. fra No. 25).

Efter en urolig Søvns vaagnede Ludvig til vanlig Tid. Hans Broder, som sov i samme Kammer, fnorskede endnu. Da vor Ven oversoo, hvad der var skeet igaar, begyndte hans Hjerte at banke. Glæde og ræd Forudanselse begyndte en Kamp i hans Hjerte; men Frygten fik Overtaget. En Tidlang lod han sig rolig plage af den; derpaa tog han en rask Beslutning, klædte sig paa og gik med en Fasthed, som man dog kunde se var tilkjæmpet, ned i Stuen. Morgensolen stinnede ind gennem Vinduesrunderne, og Freden rundt omkring stod i en underlig Modfætning til Striden i hans Bryst. Han gik ind i „Kammeret“, det vil sige det lille Siderværelse, som Familien har for sig selv, og som er fult fra Stuen ved en Bordvæg, som er malet med brun Olfarve; denne Væg støder i Almindelighed sammen med den ene Side af Stueovnen. Hans Far sad ved Begbordet med mørkt, alvorligt Ansigt, og hans Mor kom netop ind med Kaffe. Ludvig sagde med lidt usikker Stemme Godmorgen til dem og satte sig til Dags. Samtidig kom Husfolkene ind i Stuen for at faa sin Velling. Husbondskarlén og Koffen havde været paa Dansen; de sad nu og blinkede til hinanden og tittede ind i „Kammeret“ med det fornøjede Sind, som man saa ofte opdager hos det svage Menneskehjerte, naar der er Udset til at faa se sine Overordnede skjæmme sig ved en eller anden Trette. Men Storbonden var ikke den Mand, der stillede sig og sin Familie blot, naar ikke Bredden fik Overtag over hans Forstand. Han bieder derfor med Straf-fetalen, indtil Husfolkene havde forladt Stuen.

Først sagde den Gamle med bitter Spot: „Naa, du har da rigtig steld dig pent igaar! Jeg har Været af dig, det maa jeg tilstaa; i et Bryllup, hvor der er fuldt op af glupe Bondejenter, danser du hele Kvælden med en Tjenestetøs! Og ikke nok med det; men saa sætter du dig ogsaa bortmed hende og trakterer!“ Ludvig, som saa, at man alt havde sladret til hans Far og ikke kunde negte, hvad Saamange havde set, hængte sig fast i et

Ord og sagde: „Na! en Tjenestetøs er hun nu just ikke!“

Storbonden for op og saa paa ham med truende Øjne. „Ti, siger jeg dig! Lad hende være, hvad hun vil; hun er alligevel ikke din Færdning, og det er Spot og Skam, at du har givet dig af med hende! Om det ogsaa havde været vor Nabos Datter, du havde trakteret saa, saa havde det været usømmeligt endda! Hvad vil Eva og hendes Far sige, tænker du? De vil da rigtig bli gla, naar de hører, hvorledes du har baaret dig ad, og (lagde han haanligt til) — med hvem?“

Ludvig var synlig truffen af disse Ord. Han vidste ikke noget bedre at sige til sin Undskyldning end: „Sun danser saa godt!“ — „Danser saa godt!“ raabte den Gamle; „hvad er det for meningsløst Løj? Danser ikke andre Jenter ogsaa godt? Behøver du derfor at traktere sliq forløben Løs med Vin? Fy, skam dig!“ — Han havde rejst sig op og vendte Ryggen til Synderen.

Hans Brede havde aabenbart naaet den aller-højeste Grad. Ludvig, som var forbitret over Udtrykket „forløben Løs“ og følte, at det nu ikke var nogen Vej at komme med ham, blev ganske stille og saa mørk ned for sig. Efter en Stunds Forløb vendte den Gamle sig igjen til Bordet og sagde: „Jeg vil ikke blive vred nu! Skeet er skeet! Dumheden er gjort! Men,“ lagde han til, idet han truende løftebe sin Pegefingér og udtryksfuldt dæmpede sin Stemme: „jeg vil give dig et godt Raad: lad mig ikke faa høre noget Sliq igjen! — Du kjender mig.“ Han vendte sig og forlod med faste Skridt Stuen.

Faderen var, som man ser, kun forbitret over den offentlige Forargelse, som Ludvig havde vaft, og blot revsede denne. At hans Søn skulde have alvorlige Hensigter med Anne Marie og for hendes Skyld lade Eva fare, faldt ham ikke ind. Han havde blot tænkt sig sliq Noget, var naturligvis et helt andet Uvejr brudt løs.

Forbryderen traf Vejret; thi i Grunden var han sluppen ganske godt derfra endda. Af sin Mor frygtede han ikke Skind. Han var hendes Øjeste og vidste, at Kvindfolk overhovedet plejer at opfatte Hjertesforvildelser lempeligere. Og han tog heller ikke fejl. Mens den Gamle talte, havde Moderen gjentagne Gange nikket alvorligt med Hovedet til Tegn paa, at hun var enig i, hvad Far sagde. Men da han var borte, fik hendes Træk et mildere Udtryk, og idet hun gik hen til Sømmen, begyndte hun: „Men, kjære Ludvig, sig mig nu, hvorledes er det muligt, at du har funnet glemme dig sliq og gjøre din Far og mig saa imod?“

Ludvig havde nu faat hele sit muntre Sind igjen. Da han endnu ikke havde tænkt langt ind i Fremtiden, fulgte han, uden selv at vide det, sin Træng til igjen at komme paa en god Fod med sine Forældre og sagde, vistnok ikke videre staut: „Na, du ved jo nok, Mor, hvorledes det gaar En, naar man er lystig og har faat Ol og Vin i Hovedet!“ „Ja vist“, svarede Moderen, som alt var halv forsonet, „men for Meget er for Meget, Børn! At danse hele Natten med en Pige, som man ikke har noget med. Jeg havde virkelig troet, at du havde været mere fornuftig!“ — „Jeg har jo alt sagt dig det“, svarede Ludvig, „hun danser saa godt“, „og“ tilføjede han, fri for flue Beregning, „jeg har set, at hun ogsaa gjerne danser med mig.“

Den gode Mor kunde ikke lade være at blive lidt blidere. Hun holdt naturligvis sin Ludvig for den vakreste og prægtigste Gut i hele Bygden, og at han stod saa højt hos Pigerne, havde hun igunden Intet imod. Hun sagde ogsaa: „Det tror jeg nok, at en sliq Jente liker sig, naar hun faar danse med dig. Men det er ingen Undskyldning for dig.“ — Hun lagde imidlertid snart til: „Anne Marie er for god, til at saadant et ungt Menneske skulde holde hende for Nar. Hun er bra og ordentlig, og der vil nok findes en passende Mand for hende. Det vilde være Synd og Skam, om du satte hende Fluér i Hovedet og gjorde hende ulykkelig!“ „Nej“, sagde Ludvig, „saa galt vil det nu ikke gaa!“ — Irvrig svarede Moderen: „Nej, jeg vil ogsaa haabe det; du har hørt din Far og ved, at han holder, hvad han siger! Jeg vil haabe, at dette har været din sidste Daarskab!“ Roligere søjede hun til: „Saa, gaa nu ud til Far og gjør ham blid igjen!“

Ludvig fulgte dette Raad. Han fandt Lej-

lighed til at hjælpe sin Far ved et Arbejde, og da de nødvendigvis maatte tale med hinanden, indtraadte snart igjen et tilsyneladende godt Forhold mellem dem. Da senere endnu nogle Enkeltheder fra Brylluppet kom Storbonden for Dre, havde Moderen alt beroliget ham med den Forsikring, at det ikke havde været Andet end Narrestreger, som saa let kunde træffe, naar Ungdommen fik lidt i Hovedet. Han svælgte derfor disse Uergreiser, han fik atpaa, hvor bitre de end smagte ham. Men han tænkte som saa: „Karlen maa ud af Huset, og det med det Første! Vesle Andreas er jeg vis paa aldrig vil komme med sliqe Streger.“ Og saa Moderen bestemte sig til at gjøre alt det, hun kunde, for at paaafhynde Ludvigs Uegteskab med Eva. „Harde den gamle Narren“, sagde hun fortrædelig, „overgivet Gaarden, saa havde vi ikke haft denne Uergrelse.“ Men nu vilde hun netop af det Forefaldne hente de Grunde, som skulde bevæge Gvas Fader til at give efter.

Nogle Dage hengik, uden at der forefaldt noget Særdeles. Og saa i Landsbyen plejer den belevne, unge Mand Dagen efter ved Lejlighed at hilse paa den unge Pige, som han udmærkede i Dansen, og spørge, hvorledes den har bekommet hende. Men Ludvig maatte være bange for at gjøre dette; heller ikke var hans Sindsstemning dertil. Han var paa Tanker, som vare i Kamp og skiplebe hans Sind; han vidste ikke, hvad han selv vilde. Hans Udebliven var ikke den gode Anne Marie saa meget imod, som man kanske kunde tro. Det var gaaet med hende, som med ham. Lykkelige og bange Følelser sværmede om hverandre i hendes Hjerte, og tilsidst fik de bange Overvegten. Hun tænkte paa den stolte Storbonden, paa Forfjellen i Formue og Stand, paa Forbindelsen med Eva, hvorom hun havde hørt Tale, og rystede bedrøvet paa Hovedet. Og naar saa Billederne fra hin Nat traadte frem for hendes Sjæl, gjorde hun sig selv Bebrejdelser for at være gaaet for vidt. Der var Noget, som laa tungt paa hende, som havde hun gjort noget Ondt, og denne Følelse blev ikke mindre derved, at nogle Piger begyndte at plage hende med Ludvig, og det ikke af Lyst til at spøge, men rent ud af Misundelse. Selv Regine saa betænkelig ud, og Formynderen lod af og til et Ord falde om Lestidighed og Humod, der vist ikke kunde føre til noget Godt.

Da den femte Dag var forløben, kunde Ludvig ikke længer modstaa sin Længsel efter at se hende. Han gik ind i Bagerens Hus, idet han gjorde sig det Grinde at bede denne, der havde Lyst til Havedyrkning og var ivrig efter at skaffe sin Yndlingspysje videre og ind paa Andre, om at give sig nogle Sorter Blomsterfrø. Dette Baaftud var imidlertid unødigt; Anne Marie var alene hjemme. Han stammede lidt, og hun rødmede lidt, og før de vidste deraf, var de elskende Hjertter igjen i fuld Forstaaelse. De roste hin Nat, hvori de havde haft saa megen Glæde; den Lykke, de havde følt, levede op i dem, og Øjnene jagde ja til Alt, de sagde drom. Kjærligheden væd over dem, Alt, som stod i Vejen, maatte en. Den Anger, som de havde følt, og den Rødning, — Alt var glemt. De glædede sig, den One ved den Anden, og det tyktes dem, at de ikke kunde gjøre Noget, der var skjønnere og bedre end det, de helst vilde. Deres Samvær kunde ikke vare længe. Anne Marie ventede Bageren og bad ham om at forlade hende. Ludvig spurte da, om han ikke engang kunde faa se hende uden Vidner; han havde endnu Saameget at tale med hende om, lagde han til. Anne Marie saa paa ham; hans blaa Øjne bad saa vakert, og han saa trofast paa hende. Efter nogen Nølen svarede hun derfor, idet hun sænkede Stemmen: „Næste Søndag Eftermiddag gaar mit Skjldfolk sammen med Regine, som du kjender, til Wallerstein; de kommer ikke hjem igjen før sent; i Kvældstunden, naar det er blevet mørkt, vil jeg vente paa dig i Haven.“ Ludvig trykkede sjælelad hendes Haand. Anne Marie tilføjede endnu sagtere: „Det er kanske ikke rigtig, hvad jeg gjør; men du vil det jo, og det gjør dig glad.“ Og det fik hun en Kys for; thi det var saa herlige Ord. — Han kom ud af Huset, uden at Nogen saa ham. I nogle Dage havde hans nedslagne Væsen været Forældrene paaafaldende, nu blev hans Munterhed det; men de udlagde paa sin Maade. „Var det ikke det, jeg sagde dig?“ henfattede Moderen til den Gamle.

„Saadant Noget gaar snart over hos unge Folk. Vær bare rolig, Alt vil rette sig endnu!“

Bagerens Have var som Følge af hans ovenomtalte Vindlingshysfel næst efter Præstens den smukkeste i Landsbyen og sin Ejermands Stoltthed. Den delte sig i Urte- og Frugthave, og i den første var der indrømmet Blomsterne en større Plads, end Tilfældet ellers plejer at være hos de sparommelige Bønder. En temmelig høj og tæt Hæk adskilte det Hele fra Markerne; men nærmest udenfor var Jodstien, som løb langs denne Side af Landsbyen; til denne Sti var der en Trædør, som bestandig var lukket. Gjennem denne Dør blev Ludvig til den aftalte Time sluppet ind i Haven, og snart sad de Elskende i forrolig Pasfær paa en Træbænk ikke langt fra Hækken og Huset. De kunde i Grunden trygt fordybe sig i sin Samtale; thi ligesom Hækken skjulte dem mod Markerne, saaledes skjulte Bagerens lange Gaard og flere Lader dem mod selve Landsbyen. Aftenen var meget skjøn. Paa den klare Himmel blinkede allerede nogle Stjerner, og fra Vesten udbredte der sig et guldgroent Lys over dem, Solens Løfte om, at den ogsaa imorgen vilde komme til dem med en vakker Dag. Træerne stod i fuld Blomstring og hist og her bredte sig et andet som en eneste hvid Vold. En svag Luftning bar Træernes rige Duft ned til dem. Rundt omkring dem var fuldkommen Stilhed, og kun Tordivlerne surrede af og til hen over Hovedet paa dem. Vort Par sad lykkeligt sammen. Ludvig roste Haven, Blomsterne og den skjønne Aften. De talte om alt muligt; men snart kom dog Samtalen atter hen paa Bryllupsdansen. Ludvig gjorde sig lystig over den unge Gut, som havde danset med Anne Marie, og „havde strævet, som om han havde for Dagen.“ Jeg syntes Synd paa Fyren,“ lagde han til, „derfor kom jeg snart og løste ham af.“ Jenten smilte; hun vidste nok bedre, hvorledes det forholdt sig. Begge mindedes nu forskellige Ansigter, som havde grinet styt for deres Skyld, og de Udtryk af Uergrelse og Misundelse, som havde ligget i dem, var dem nu til stor Fornøjelse. De pvede en godmodig Gjengjældelse for den Sladderbyge, som var styrtet ned over dem, idet de gjennemheglede nogle af sine Modstandere saaledes, som blot godmodige Mennesker kan gjøre det, naar de er i godt Lune. Ludvig spurte derpaa, om det var sandt, at Hans og Regine snart skulde have Bryllup. Anne Marie svarede, at det, saavidt hun vidste, skulde blive til Høsten. Dette bragte dem paa alvorligere Tanker. Efter en liden Stunds Forløb spurte hun rødmende og med et undseligt Smil: „Er det da sandt, at din Far vil, at du skal gifte dig med Eva, Datter til Kirkevergen i * * *?“ Ludvig svarede: „Ja vist har han haat noget Saadant i Sinde; men jeg har aldrig ment noget Alvorligt dermed, og nu har jeg ikke mere nogen Tanke paa det.“ Anne Marie blev af Glæde endnu rødere. Derpaa saa hun hen for sig, som om hun grundede paa Noget, og uvilkaarlig saldt det Ord hende ud af Munden: „Gid jeg blot var en rig Pige!“ Ludvig greb hendes Haand og sagde hjerteligt: „Alt kan ikke være forenet! Du er den Vakreste og den Bedste og den Flinkeste, jeg kender —, det mener jeg er meget bedre end Penge!“

Anne Marie saa taknemmelig paa ham, men taug. Derpaa sagde hun: „Er din Far virkelig saa stolt, som Folk siger? Tilgiv mig, at jeg spør om det!“ — „Min Far ved, hvad han er,“ svarede Ludvig, „og taaler ikke, at Nogen gaar ham for nær. Men han er en bra og klog Mand og giver ogsaa Andre deres Væ. Min Mor er snil og holder meget af mig.“

De, der elsker, frygter Alt; men saa atter igjen haaber de Alt; saaledes var det i de sidste Dage ogsaa syntes Anne Marie, at det dog ikke kunde være saa ganske umuligt, at hun kunde blive Ludvigs Hustru. Hun var ikke uvidende om sit eget Værd og troede, at for hendes Skyld kunde der vel blive gjort en Undtagelse. Men nu blev hendes Haab igjen stærkt rokket, da hun kom til at tænke paa Storbonden, hvis Stoltthed Sønnen maatte indrømme. Hun sukede og sagde næsten hvissende: „Jeg er bange for din Far, Ludvig, og jeg skjønner ikke, hvad der skal blive af os begge.“

Ludvig saa, hun havde Taarer, og blev rørt; Kjærlighed og Højmodighed flammede op i ham. Han lagde ligesom beskyttende sin Arm om hende

og sagde blødt, men fast: „Lad ikke Noget tynge dig, Anne Marie! Jeg har jo sagt dig, at du er mig den Kjæreste i Verden, og jeg siger dig det endnu engang. Lid paa mig; for det som jeg alvorlig sætter mig for, det sætter jeg ogsaa igjennem; — jeg er min Fars Søn, lid paa det!“ „Jeg lider paa dig,“ sagde nu Anne Marie; „thi ellers havde jeg heller ikke Nogen at lide paa i Verden!“ Da Ludvig saa paa hende, kom Taarerne ham i Øjnene, han tog hende i Favn og sagde: „Aldrig i mit Liv forlader jeg dig.“

Disse Ord gjorde hende saa tryk og lykkelig. Men de samme Ord gjorde paa samme Tid en Anden bleg som Døden. Det var Ludvigs Moder, som havde hørt dem, hørt dem klart og tydeligt. Konen havde været i Besøg i Landsbyen længere oppe og var blevet forsinket, idet hun vistnok i rette Tid havde sagt Farvel inde i Stuen, men derefter ude paa Trappen paany og da først rigtig ordentligt var kommet i Præt med sin Veninde. Stien førte hurtigt hjem, og hun slog ind paa denne. Da hun gik langsmed Hækken om Bagerhaven, fornåm hun en jagte Talen; hun gav sig til at lytte, og Moderens Dre gjentjendte snart Sønnens Stemme. Det Sidste, som han i sin Følelsses Styrke havde sagt højere end det Øvrige, og som hun derfor hørte Ord til andet, sagde hende det Hele. Hun blev saa rød, at hun skælv over alle Lemmer. Nu havde hun jo netop forfjæret Beninden om, at der ikke var det Mindste i alt det, Folk snakkede om Anne Marie. Det forekom hende, som om hun af Skamfuldhed og Uergrelse gjerne kunde synke i Jorden. Da hun ikke kunde blive enig med sig selv om, hvorledes hun skulde tage Sagen fat, og det desuden var blevet stille i Haven, gik hun videre. Skrækken i hendes Hjerte veg Blodsen for hendes Bredde. Alt bebrage hende saa skammeligt, at gaa til Jænten mod hendes udtrykkelige Forbud og sige hende saa gudsforgaende Ting, — nej før hun endnu kom ind paa Gaarden, vidste hun, hvad hun vilde gjøre, — men taug stille dermed, lod sig ikke mærke med Noget, hverken for Faderen eller Sønnen, som kom hjem næsten samtidig med hende. (Fortf.).

Om en ny Maade at tilvirke Klippisk paa.

(Patent meddelt Apotheker P. Møller).

Under mine Ophold i Lofoten i Vinteriden har jeg ofte hørt velgrundede Klager over de betydelige Tab, som er forbundne med den hidtil brugelige Maade, hvorpaa Klippisk tilberedes, for-nemmelig ved dens Lørring paa Klippen under aaben Himmel, hvorved der ofte, trods al anvendt Opmærksomhed, ved pludselig indtræffende ugunstigt Vejr kan bedæres paa det nærmeste hele Fartøjsladninger paa 20—30,000 Fisk i en forholdsvis kort Tid. Det vilde derfor være en Sag af megen Bigtighed at udfinde en Tørremaade, hvorved disse betydelige Tab kunde undgaaes, og hvorved tillige et helt igjennem vakkert Produkt kunde tilvejebringes. Derved kunde vi sikre os en stadig, større og lettere Afsetning og med større Tryghed møde andre fiskende Nationers Konkurrentis.

Som vi alle vide, er Fiskerierne vor vigtigste Statsindtægt. De er uudtømmelige, fornyer sig aarlig selv og indbringer os hvert Aar flere Millioner. Det er derfor af yderste Bigtighed, at vi ej alene ved de Midler, som staar til vor Raadighed, søger at bevare denne Guldgrube, men ogsaa at vi efter bedste Evne søger at gjøre den værdifuldere.

Det er til dette Maal jeg nedenfor skal anføre en Fremgangsmaade for Klippisktilførringen, som jeg har udtænkt og ved flere Forsøg fundet brugbar. Før jeg imidlertid gaar over til at beskrive denne, tror jeg det rigtigst for Forstaelsens Skyld at anføre den hidtil brugelige Tilvirkningsmaade, i det Væsentlige meddelt af Handelsmand Rusfing i Bø.

Naar Fiskeren kommer fra Havet med Fisken, skjærer han op Bugen, lægger Lever og Kogn hver i sin Stamp, kaster Maven og Indvoldene

paa Stranden og skjærer Hovedet af. Efter denne Behandling bringes Fisken til Kjøbmanden, der flækker den og bortskjærer den øverste Halvdel af Rygraden. Saaledes præpareret faltes den i Lag enten paa Søboderne eller i Fartøjer og henligger da, indtil den i April Maaned føres til Tørrepladsene, hvor Udvaskningen foregaar. Saafnart Bergnauserne er befriet for Sene, udlosses Fisken og føres i smaa Baade til Land, hvorefter den vaskes, idet Blod og andre Urenligheder bortskylles med Søvand, ligesom den paa Bugen værende forte Hinde borttages. Derefter bringes den af Udvaskerne op paa Klipperne ved Stranden, hvor den lægges i smaa Hauger fra 30 til 120 i Tal. Der bliver den liggende til Søvandet nogenlunde er rendt af, først med Kjødfiden vendt opad til henimod Middag, hvorpaa Haugene lægges om, idet man vender Fisken saaledes, at Kjødfiden vender nedad mod Klippen, og saaledes bliver den liggende indtil Solnedgang. Da lægges den i større Stabler Ratten over, og næste Morgen spredes den ud paa Klippen til Lørring for om Aftenen atter at sammenstables. Dette gjen-tages nu daglig, indtil Fisken har erholdt de for-pnittede Egenstaber som Klippisk; indtræffer imidlertid Regn, kan den naturligvis ikke lægges ud over Klippen, før Vejret atter bliver tørt og vindigt. Under saadanne ugunstige Vejrforhold maa Stablerne ofte omlægges for at luftes, idet man da sørger for, at de Fisk, der ligger øverst, kommer til at ligge nederst i den nye Stabel, for at et jævnt Tryk kan blive det Hele til Del. Fra Først til Sidst lægges Bordender med Sten ovenpaa Stabellen for at udsætte den for en større Sammenpresning.

Maj Maaned anses for den gunstigste Tid for Klippisktilførringen; længere udover Sommeren er man mere udsat for stille Vejr og trykkende Solskin eller hyppigere Regn, hvorimod den i Maj sædvanlig herskende tørre Østvind er særdeles gunstig for Lørringen. I stærk Varme og stille Luft er nemlig Fisken udsat for i ganske kort Tid at blive hvad man kalder solbrændt, idet Kjødet tørres for hurtigt og løsner fra Skindet, hvorved den bliver en daarlig Handelsvare. Af særdeles Bigtighed er det at faa nogle Dages god Tørre ovenpaa Udvaskningen; i saa Fald er den istand til at taale en længere Tids Henstand, om Regn eller andet hindrende Vejr skulde indtræffe. Kommer derimod Regn strax efter Udvaskningen, tager Fisken lettelig Skade; den bliver slimet i Kjødet, tager Slejpe til sig, bliver graalig af Ud-seende og saaledes en yderst slet Vare. Ofte bliver man derved nødt til at lade den vasse paany; men selv om da senere gunstig Tørre indtræffer, vil dette ikke kunne erstatte den lidte Skade.

Under gunstige Forhold tiltrænges til Lørringen af en Fartøjsladning mindst en 5 a 6 Uger; den bør i Regelen ikke foregaa i kortere Tid; thi ved en hurtig Lørring krymper Fisken sammen og faar ikke det myggere og behageligere Udre, som ved en langsom Lørring.

Arbejdsomkostningerne er meget forskellige i de forskellige Aringer og i de forskellige Egne af Landet. Syd paa kan de gaa fra 8 Ort til 3 Spd. pr. Tusinde, medens de i de nordlige Egne varierer mellem 13 Ort til 4 Spd. Jo længere ud paa Aaret Arbejdet foregaar, desto større bliver Omkostningerne, derfor stiller Forholdet sig ogsaa ugunstigere for de Ladninger, der kommer fra Finnmarken end for dem fra Lofoten, da Tørre-fisken oppe i Finnmarken falder senere paa Aaret.

Paa denne ovenfor anførte Maade tilberedes Klippisk i Lofoten og i Nordland overhovedet, og saavidt jeg har erfaret, bruger man den samme Fremgangsmaade ogsaa i de sydligere Dele af Landet.

Jeg har troet at burde anføre temmelig fuldstændig den Fremgangsmaade, man hidtil har benyttet for denne Fiskeforts Tilvirkning, for at fremhæve de Vanskeligheder og de Tab, der er forbundne dermed; det er vel ikke i alle Aar og i lige høi Grad for Enhver, at disse indtræffer; men ofte kan de være ganske betydelige, og da derved en stor Mængde slet Handelsvare bringes ud paa de forskellige Markeder, skader det overhovedet vor Klippiskhandel føleligt i Konkurrentsen med fremmede Nationer og er af den Grund mest beklagelig.

Omendskjønt man i de Dele af Landet, hvor denne Bedrift foregaar, har følt det Mangelfulde

ved den hidtil brugelige Tørremaade og levende næret Dnske om en forbedret Fremgangsmaade, har Jngen, saavidt mig bekjendt, hertilands anstillet Forsøg i denne Retning. I Skotland har man forsøgt at tørre Fisken i opparmet Luft; men man har forladt denne Methode igjen, da den ikke gav de forønskede Resultater. Fremdeles har man foreslaaet Tørringer i lufttomt Rum eller i Centrifugalmaskine; men de praktiske Vanstigeligheder ved Anvendelsen af disse Apparater vil vel vise sig at være for store.

Da det Produkt, som den gamle Tilvirkningsmethode leverer, naar den foretages under alle gunstige Betingelser, det vil sige i mild Solvarme og en svag Luftning, i Nærrefter har vist sig som den fuldkomneste Handelsvare, der kan præsteres, saa kunde der ikke være Tale om at forbedre Fremgangsmaaden, naar disse Betingelser altid vare tilstede. Men da der tværtimod meget ofte under Tilvirkningens Fremgang indtræffer en eller anden af de ovenberørte Vanstigeligheder, som jævnlig foraarfager temmelig betydelige Tab, saa synes det ganske berettiget at søge at udvinde en bedre og billigere Methode for Tørringen af Torsken til Klippfisk.

Uf det Ovenstaaende fremgaar, at man ved at foreslaa nogen Forbedring ved Tilvirkningen, maa sørge for at Alt, hvad der ved den gamle Methode danner Betingelserne for et godt Produkt, saavidt muligt bibeholdes, medens man søger fjernet Næragerne til at Varen bedrøves. Naar man altsaa lader Tørringen foregaa saaledes, at Fisken beskyttes mod de skadelige Virkninger, som Regn og altfor stærkt Solskin kan have, og at Betingelserne for et heldigt Virke, jævn lav Temperatur og stadig Luftværling, er tilstede, maa Maalet ansees naaet.

Til at realisere denne Ide lod jeg under mit Ophold i Lofoten i Vinteren 1865 indsalte 60 Stk. flættet Torsk og føre til Christiania, for her at foretage Forsøgene. Efter min Hjemkomst lod jeg forfærdige et Apparat, saaledes som hofstaaende Tegning udviser, hvori jeg agtede at udføre Tørringsforsøgene.

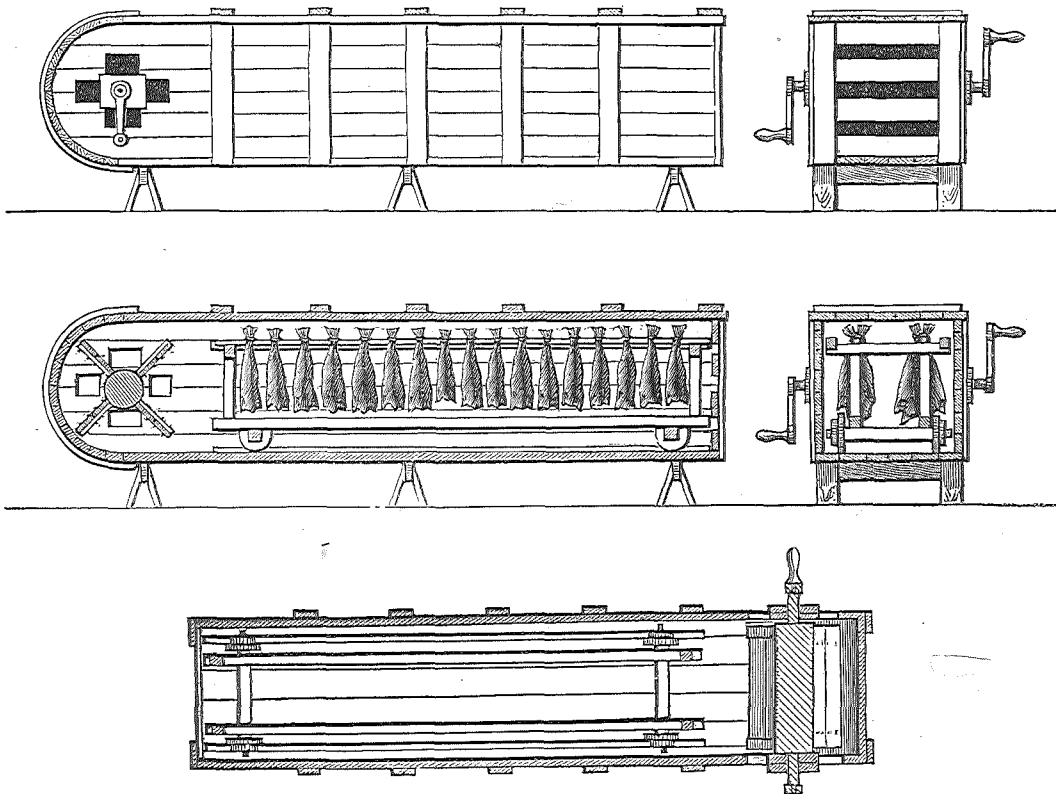
Kassen er 8 Men lang og 1½ Men i Kirkant. I den ene Ende er anbragt en Vifte med 4 Blade saa store, at Kåssens Lysning af dem udfyldes. Den gaar rundt i Metallager i Kåssens Sidevægge, og paa dens Ares begge Ender er paa den udvendige Side af Kassen anbragt et Svej til at sætte Viften i en drejende Bevægelse. Ved Ares begge Ender er i Kåssens Sidevægge anbragt Labninger i Form af et Kors, hvorigenem Luften indstrømmer, naar Viften sættes i Bevægelse. Indvendig i Kassen er indrettet en Vogn paa Ruller til at skyve ud og ind. Paa tvende Lægter, der hviler paa Vognens Ramme, ophænges Fisken to og to sammenbundne ved Spolen*). Ved nu at dreie Viften rundt udsuges idelig den i Kåssen værende Luft, der stryger over Fisken og opsluger en Del af dens Fugtighed, hvorved en begyndende Tørre bemærkes. Den Viften modsatte Ende af Kassen lukkes med en Dør, hvori er anbragt tvende horisontale Labninger, for at regulere Luftstrømmen og frembringe en i hele Kåssen jævn Luftværling. For at fremstynde Tørringen noget, kan man, naar dertil er Anledning, trække Vognen ud af Kassen og i nogen Tid udsætte Fisken for Solens Varme. Selvfølgelig gaar Tørringen langsommere for sig i fugtigt end i tørt Veir.

*) For at vinde Plads har jeg forsøgt at anbringe Fisten horisontalt paa Snorer med passende Mellemrum mellem hvert Lag. Men det viste sig, at Tørringen gik meget langsommere for sig.

Ved nu regelvis at lade Fisken paavirkes af denne kunstige Vind og derpaa lægge den en Dags Tid i haard Pres, lykkedes det mig i forholdsvis kort Tid at faa en Vare, der i enhver Henseende kunde sættes ved Siden af den bedste, der forekommer i Handelen, og det uagtet den dertil benyttede Fisk havde ligget nedsaltet i en Kasse et halvt Aar i den varmeste Aarstid.

Ved dette heldige Resultat maatte jeg være berettiget til at anse min Opgave for løst; det staa nu blot tilbage at arrangere og lempe Indretningen til praktisk Brug i det Store i Fiske-tiden. Dog vilde jeg endnu engang gjentage Forsøgene, for at faa fuldkommen Visshed for Methodens Brugbarhed.

Uf forskjellige Omstændigheder blev jeg i 1866 hindret deri, hvorimod jeg i 1867 lod nedsalte i Lofoten det samme Quantum Torsk som i 1865. Experimentet blev gjentaget paa samme Maade som første Gang og med lige saa gunstigt Resultat. Ved Bestyreren af Afers mekaniske Verksted, Hr. Sindings Assistance, blev der tilføjet nogle Forbedringer. Maskinen er, saaledes som den sees af Tegningen, arbejdet ved Mab. Jacobsens mekaniske Verksted hersteds af Bestyreren Hr. Heyde.

Tørremaskine til Klippfisk-Tilberedning.

Denne Tørremaskines Størrelse vil, som allerede bemærket, ikke være tilstrækkelig for Tørringen i det Store af 20—30000 Fisk. Dens Dimensioner maa forsøges haabe i Længde og Bredde, flere Apparater maa benyttes samtidig og drives ved en fælles Dampmaskine, ved Vandkraft eller naturlig Hestkraft, Alt efter Omstændighederne.

Fordelene, som vil vindes ved Anvendelse af et saadant Apparat, antager jeg altsaa at ville være følgende.

Fremgangsmaaden udfordrer ingen særegne Tørreplads, hvorfor Fartøjerne kan føre sine Ladninger med saltet Fisk direkte til det Sted, hvor Exporten skal finde Sted; Enhver kan nemlig med et saadant Apparat udføre den hele Tørring paa sit Hjemsted, hvorved Fragt til og fra de nu sædvanlige Tørreplads spares, og Fartøjerne kan anbringes i anden Fart i den derved indvundne Tid.

Ved selve Arbejdet vil 4 a 6 Mennesker udrette det Samme, som nu udføres af 20 til 30 Mand. Formentlig vil Tørringen kunne udføres i omtrent det Halve af den nu dertil anvendte Tid.

Endelig er man fuldkommen uafhængig af Vejr og Vind, idet nemlig det ved denne nye Fremgangsmaade vundne Produkts Verdi udelukkende er afhængig af den Omhyggelighed, hvorved Tørringen drives. Enhver, der ved hvilke Kapitaler, der nu i et eneste Aar kan gaa tabt ved uheldig Vejrligt, indser lettelig, at man i et

Aar kan indvinde mange Gange de af mig foreslaaede Apparaters Kostende og deres Drift, naar man ved dem har gjort sig uafhængig af Vejrets Indflydelse.

De sidste Begivenheder.

Den nordtyske Rigsdag har nylig bevilget et Laan af 10 Millioner Thaler til Søværnets Udvikling. Under Forhandlingerne herom optraaede ogsaa General Moltke, den betjendte Generalstabschef, hvem man tillægger en Hovedfortjeneste af Feltoget i 1866, og fremfor ved denne Lejlighed med nogle Ytringer, der har vakt almindelig Interesse og virkelig ogsaa aabner en ikke lidet vidtstrakt Udsigt. Han sagde nemlig: „Hvilket forstandigt Menneske nærer ikke det Dnske, at de uhyre Udgifter, som i Europa bliver gjort i Krigstid, heller maatte kunne bruges til fredelige Formaal? Men ved Hjælp af diplomatiske Forhandlinger vil dette vist aldrig kunne opnaa. Jeg sjner i denne Henseende kun en Mulighed, og det er, at der i Europas Hjerte opstaaer en Magt, som, uden selv at være Erobrer, er stærk nok til at kunne forbyde sine Naboer at føre Krig. Netop derfor tror jeg ogsaa, at dette velsignede Werk, hvis det nogensinde skal blive til Virkelighed, maa udgaa fra Tyskland; men først naar Tyskland er bleven stærkt nok dertil, det vil sige: naar det er bleven eet.“

Prøjsiske Blade anstiller sig meget rorte over denne Udtalelse og anfører den som et ugenkendeligt Bevis for, at man er uretfærdig, naar man beskylder den prøjsiske Regjering for at være krigerisk sindet. Andetsteds vil man naturligvis ikke godkende dette Bevis, og det sees ogsaa let, at General Moltke har knyttet sit Løfte om en evig Fred til Betingelser, hvis Oplyselse vil kræve saamegen Krig og Strid, at han, naar alt kommer til alt, ikke kan befindes at have udtalt sig anderledes, end det en gammel Krigsmand sjommer og anstaa. Det er nemlig efter Generalens Mening alene derved Verdensfreden kan sikres, at hele Tyskland bliver eet, d. e. indlemmes i Prøjsen; men at denne Indlemmelse selv ikke vil løse fredeligt af, derfor leverer de tyske Blade saagodt som daglig nye Beviser. Et af Beviserne for, at det tyske Folk af al Magt stritter imod at komme i den prøjsiske Uni-

form, er saaledes den Betydning og det Omfang, som Bevægelsen til Fordel for den fordrevne hannoveranske Ronge har naaet, sjønt man aldrig hørte noget om, at denne Fyrste skulde være i Besiddelse af Egenstaber, der i en særlig Grad gjorde ham værdig til Folkets Hengivenhed. De prøjsiske Blade beskæftiger sig nu almindelig med denne Sag og omtaler Bevægelsen som meget udbredt og skiftet til at vække alvorslige Behymlinger, medens de tilforn gave sig Mine af at ringeagte det Hele. Fra Piesing (i Østerrige), hvor den fordrevne Ronge har sit Opholdssted, vedligeholdes der uafbrudt Forbindelse med de Misfornøjede i Hannover, hvem Politiforsøgelserne ikke har formaaet at kue, og som vedbliver at gjøre en haardnakket Modstand mod det prøjsiske Herredømme. I Mangel af andre Waaben bruger de Pressen, og som det synes langtfra uden Virkning. Fra to Bogtrykkerier, et i Brunsvig og et i München, udgives der en sand Hærskare af Smaaafskrifter, i hvilke Prøjsien, dets Ronge og Regjering hudstettes baade paa Vers og Prosa og i de mest hensynsløse Udtryk. Der har nylig været foretaget en Husundersøgelse hos en sagsjyst Literat, som er bleven mistænkt for at staa i disse Bogtrykkeriers Tjeneste, og som desuagtet havde været usorgsamt nok til at vove sig ind paa prøjsisk Grund. Man gjorde ved denne Lejlighed en meget betydelig Fangst. Blandt andet blev der fundet nogle Breve fra Kongen af Hannovers Udenrigsminister, Grev Platen, i hvilke der udtaltes Tanter og Anskuelser, der maa bringe Haarene til at rejse sig paa Hovedet af enhver god tysk Patriot og vise ham, hvor megen Sandsynlighed der er for, at den tyske

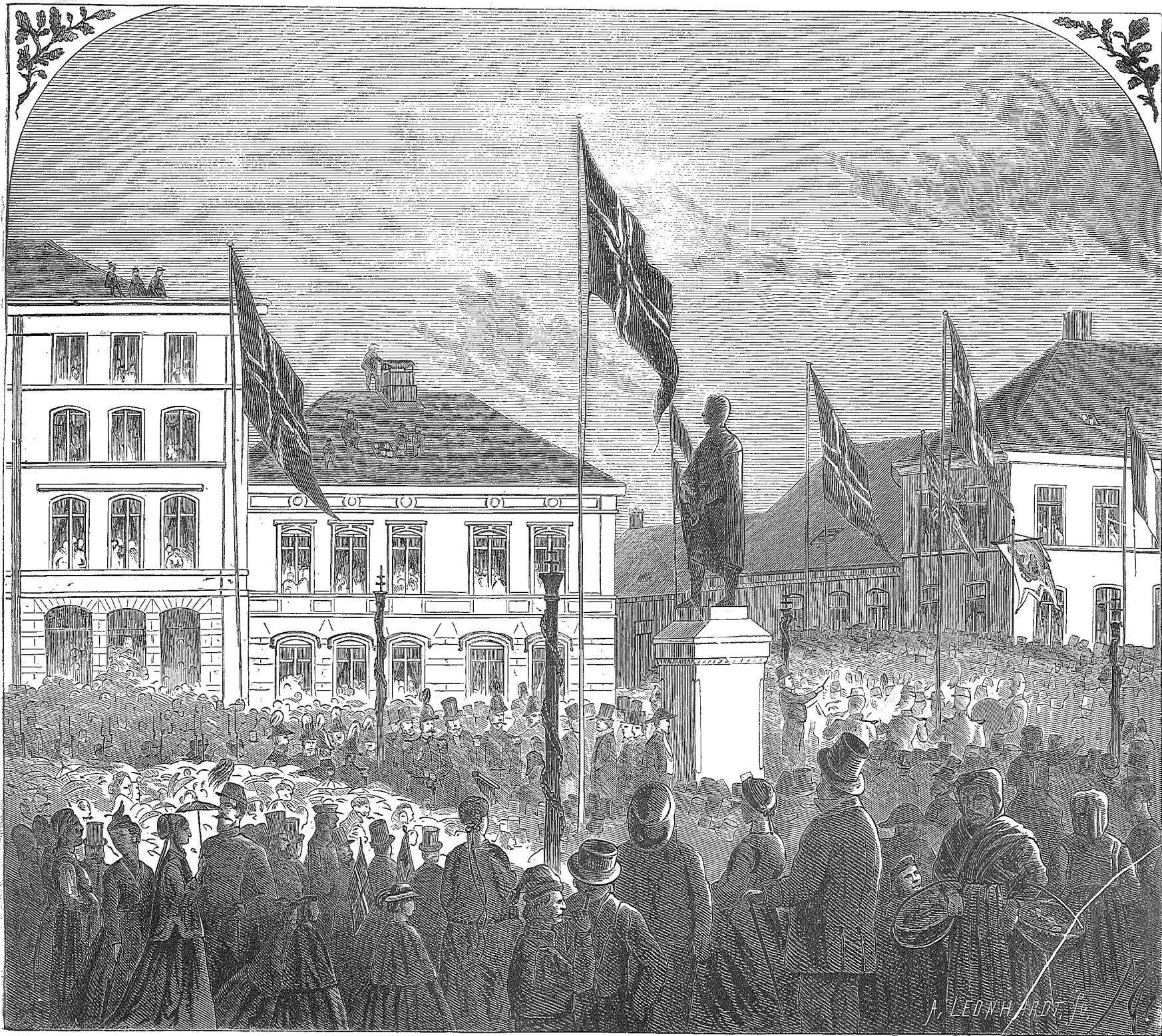
Enhedsfølelse ganske vil dø bort under den prøjsiske Pleje. Grev Platen nærer det Haab, at det maa komme til en Krig mellem Frankrige og Prøjsen, og at det i 1866 grundlagte Bælt derved vil omskyrtes. I Prøjsen ser han „alle Landes fælles Fiende,“ i Frankrige derimod de tyffe Smaastaters fælles Ven. „Sønderlemmelsen af den prøjsiske Stat,“ siger han, „er altsaa ikke blot Frankriges Opgave; men alle smaa Magter er for Selvholdelsesdriften interesserede i det samme og ser i Frankrige sin naturlige Beskytter“. Det synes unaturligt paa denne Maade at tage Parti for en fremmed Magt ligesom for egne Landsmænd; men Prøjsen har vakt saamegen Uvilje mod sig hos de tyffe Smaastaters Befolkning, at de af Grev

Mark. Som Møller selv oplyser, har han søgt og faaet Patent paa den her omhandlede Methode, hvori man — foruden den Trosværdighed og Ansæelse, Opfindersens Personlighed her frembyder — tilvisse videre tør se en Anerkjendelse fra det Offentliges Side af Hr. Møllers Opfindelse, der saameget mere maa tilskynde vedkommende Driftsherrer til med Tryghed at tage fat paa et Foretagende, som i sin Gjennemførelse sikrer Fordel paa alle Kanter.

Af skandinaviske Blades Indhold i sidste Uge. I Sverige er man begyndt at vælge Valgmænd til det almindelige Kirkemøde; — Valgene er nemlig indirekte. Aftonbladet klager over Mangel paa Deltagelse.

befordres tillands eller tilvands, undtagen da Sutter, Tobak, Spiritus, Brændevin, Öl, Malt. At gjøre Toldfriheden afhængig af, paa hvilken Vej Varerne er befordrede, eller at tillade, — som nogen Tid har været Tilfældet, — visse Jernvarer f. Ex. at komme toldfrie ind landværts, for bagefter at befordres tilvands, er en iøjensaldende Unaturlighed. Bedst var det, om man tillige gjorde Omsætningen for flere og flere Varer fri.

I Aftenbladet har en af Armeens Officerer skrevet en Artikel om Skarpskytterfagen. Forfatteren oplæser det Spørgsmaal: Hvad er Sagens rette Betydning, og hvad er dens Mangler? Han fjelner mellem dens direkte og dens indirekte Betydning. Den første, tror han, er den

Afløringen af Christies Monument i Bergen den 17de Maj.

Platen udtalte Ansæelser maafe nu deles af mange, for hvem de tidligere vilde have været en Vederstyggelighed.

Kristiania.

Den 27 Juni 1868.

Vedkommende Forretningsmænd og Fiskeres Opmærksomhed henledes paa Apotheker Møllers idag indtagne Artikel om en ny Maade at tilvirke Klippisf paa, der for denne vigtige Vare stiller i Udfigt en saavel hensigtsmæssig som billig Tilberedning, som har det forud for den hidtil brugelige at være anvendelig i hvilket som helst Vejr og udenfor de sædvanlige Løpreblade, hvorved denne Side af Bedriften kan blive sat over Tilfældighedernes uberegnelige

— Morgenbladet indeholder en Artikel om Mellemrigshandelen. Denne Sag, ytrer det, er bragt paa Bane af Repræsentanten i 1ste Kammer for Gøteborg, Hr. Wærn, som derved har gjort sig fortjent. Det erkendes, at om man gif saa vidt at indføre fælles Toldtarif for Norge og Sverige, saa handlede man ilde. Dels hersker der nemlig i begge Lande ulige Ansæelser om de enkelte Toldsatser, dels har Toldtarifen i begge Lande et forskjelligt Formaal; i Norge er Tolden Statens Hovedindtægt, i Sverige bestemmes Tolden hovedsagelig efter Konsumenternes og Producenternes Behov. Desuden vilde det være ugjærligt at fordele Toldindtædterne. Det gjælder altsaa ikke at oprette et pludseligt og unaturligt Fællesftab, men at befordre en Rærmelse, som er bygget paa Dverbevisning om en gjensidig Fordel. Til den Ende burde der indføres fuldstændig Toldfrihed for alle norske og svenske Varer, hvad enten de

mindste. Selv om man gif ud fra, at Skarpskytterne skulde tjene i Krig som et Lokalsværn, indenfor et bestemt Distrikt, saa vilde de ikke kunne gjøre stor Nytte; adskillte fra den øvrige Arme vilde de overmandes og tages tilfange; — ikke at tale om, at det vilde falde vanskeligt at helde dem sammen (i Sverige er det forresten bestemt, at i det Øjeblik, Krig udbræder, staa Skarpskytterne under Krigsloven). Indirekte har derimod Skarpskytterfagen stor Betydning. Den udviker Almeneand, Jærtsaand, militær Mand, og naar Krig udbræder, forlader sagtens mangfoldige Korps, — maa gjøre det; men mange modige og dygtige Personer gaar med. Skarpskytternes Svagheit vil nu ligge i Disciplinen. Befalet bliver valgt af Medlemmerne, og det kan vanskelig være anderledes. Men for at dette ikke skal stabe Sagen, maa der saavidt muligt spørges for, at Befalet kommer til at besidde en overlegen Indfigt, som kan

indgyde Respekt. Dette kunde opnaas, om der ved hvert Korps fandtes en Skole til Uddannelse af Befal, der foretoges af en Officer i Armeen, og hvis Plan var forfattet af Armeekommandoen. De saaledes Uddannede kunde, naar de udfreves, blive dygtige Underbefalingsmænd i Reservens og Landeværnet; — Skarpskytterne maatte nemlig ikke indbringes nogen Lettelse i Værnepligten; thi at negte Betydningen af en saadan Forskole, om den ikke er aldeles fuldkommen, er ufornuftigt. Endnu fortræffeligere var det, om Folk, som er eller har været Militære, som Skarpskytter forfætter Øvelsen. Man skulde altsaa bringe Skarpskytter-sagen i et nært Forhold til Armeen. Man skulde udsende et Cirkulære til Armeens Officerer om at antage sig den hver i sin By eller Bygd. Man skulde faa et fælles Reglement, udarbejdet af Armeekommandoen. Hvert Kompagni skulde have en Officer til Instruktør, maatte understøttet af nogle Underofficerer, og de burde betales af Staten. Endelig, som før nævnt, en Skole til Uddannelse af Befal. Fors. henstiller til Centralforeningen for Vaabenbrug og Legemsøvelser at tage sig af Sagen.

Rettelser. I sidste Note til Pastor Wegelsens Berigtigelse staar: holder sammen med; skal være: falder sammen med.

Afhæder.

Bergen 19 Juni. (Brev til N. F.) Nylig saa jeg en lang Liste over alle de Dampskibe, der færdes her i Bergen, dels over Storhavet, dels i Fjordene og langs Kysten og dels paa Smaavandene. Tilsammen vare de nogle og firti — sandelig et Antal, der for ikke mange Aar siden vilde have været større end hele Landets Dampskibsflaade. Intet, tror jeg, har her paa Vestkysten taget sliig Fart som Dampskibes Benyttelse, og jo mere man faar Øje for, hvilket Opdyng Jordbrug og Fiskeri, Samfærjel og Næringsveje i det Hele vil tage ved Hjælp af Dampbaade, jo fortære vil det vel gaa med at sætte hele Fjordnettet her vestpaa i et System, et sammenhængende Net af Rutter, saa man kan rejse fort, sikkert og billig i alle Fjorde. Sagen er meget stor. Frugterne af Dampskibe i Landdistrikterne har vist sig, og vist sig meget snart: Jeg vil ikke tale om Njøsens Skibe, thi der kommer jo Jernbaner og store, brede Veje tilhjælp; men jeg vil holde mig til Bergens Stift, og da ser jeg, at Nordre Bergenshus Amt allerede har betydelig bedre og lettere Samfærjel end Søndre Bergenshus Amt, og derfor ogsaa et bedre Eving paa de fleste Landbonæringer. Og dette kommer vel deraf, at Nordre Amt fik Dampskibe mange Aar før Søndre Amt. Bistraf staar ikke Jordbruget højt i noget af Amtene; men at Dampskibsfarten snart vil omforme hele Stellet, bare der kommer System i Samfærjelen, er ikke tvivlsomt. Jeg tænker mig kun, at man her i Bergen kunde faa sin første Melk fra andre Kanter end fra „Melkestrilerne“, f. Er. fra selve Bøfs eller Evanger eller Sogn osv. — vilde maatte ikke det gjøres Kjære paa hine Steder mere indbringende, og vilde ikke derved hine Steders Landbefolkning faa mindre af sur Melk og saaledes bedre Kost. Dette er jo Smaa-ting; men kan der endog i Smaa-ting gjøres Fremgang, saa maa det hele Distrikts Velvære ogsaa kunne forbedres ved de samme Midler. Nu har vi nogle Dage haft Regn og kjøllet Vejr, og Naturens Orden er nu engang den, at her i Bergen maa falde meget Regn, om man nu byggede sig Landsteder paa Bøfs eller derinde bag Fjeldene, det vil sige paa den anden Side af Regnskillet, skulde ikke saa Dampskibsfarten gjøres det muligt at benytte disse paa samme Maade, som længere borteliggende Landsteder bruges af Indvaanerne i de store engelske Byer? Kunde ikke Forretningerne drives i Byen ligegodt, om man havde sit Landsted bag Fjeldene? Jeg mener jo. Det gjælder kun, at Forholdene undersøges, at man faar Tro paa, at her er meget at gøre i dette Stift, og at Gjøremaalet ligger for en ikke ringe Del i at gjøre Samfærjelen let ogsaa i aandelig Henseende, man bør tænke mere paa at benytte det, der forener Bygdelagene - Fjordene -, end paa det, der adskiller dem - Fjeldene. Og kommer det først ind i Befolkningens Bevidsthed, at hverken Bergens By eller Amt eller Stift ligger isoleret, men hører sammen og skal arbejde sammen, ikke alene indbyrdes, men ogsaa med dem paa den anden Side af Fjelljeldet, saa bliver her lettere at arbejde, fordi Arbejdet bliver taknemmeligere. Ingen kan negte, at Bergenshus Amt og bergenshusstede Bønde i mange Dele er noget (egoistisk) selviste, tænker for meget paa sit Eget, sine personlige Interesser; og først naar de løstes ud af de huslige, dagligdags, nævre Forhold, føler de varmt og stærkt for sit Land. Alt hjemme gaar ligesom formeget i Skillingssvis, til at de tror, at de har Raad til at leve for noget mere end Handel og Skibsfart, Fiskeri og Jordbrug; men har de engang faaet Syn over Tingene og derved givet Slip paa Skillingstroen, saa er det mær-

keligt, hvor snart Udviklingen gaar for sig, hvor stærkt de gribes af de større, fyldeige Døer, og hvor fuldt ud de føler sig — ikke som alene Borger i Bergen, men som Nordmand, som et Led i den hele Menneftighed. Er det dette Spring i Udvikling, som har staaet saa mange bergenske Genier blandt Kunstnere, Videnskabsmænd og — Maalstrævere?

En Kapsejling foretoges i Søndags efter Foranstaltning af Kjøbm. Paulsen af endel aabne Baade fra Bippetangen ved Alershus Fæstning ud Blesfundet udigjennem Bundejorden til Skjalholmen og tilbage igjen under frit Vind. Første Baad ved Maalet var som ifjor „Garibaldi“, styret af Andreas Olsen, Østlandsbaad med Espis- sejl, Føl og Klyver, anden „Alvide“, Kjøbm. Rasmussen, tredje Kjøbm. C. J. Ries med to Latinsjæl og fjerde Skjøtts, Østlandsbaad som de to første.

Til Storkingsmænd for Finmarkens Amt er valgt Amtmand Holmboe med 23 og Prestf. Rode med 12 St. Til Suppleanter valgte Handelsmand Niels Schandje og Lensmand A. Andreasen. Fra Bratsberg Amt er til Repræsentanter valgt: Amtmand Aall med 37 St., Kirkefanger Taraldsen med 37 St., Halvor Clausen Gita med 28 St., Peder Erlingen Boie med 18 St. Til Suppleanter valgte Lensmand Grave, Lensmand Bjørnsen, Geschwornen Dahll og Lensmand Linna. Fra Gjøvik, Hamar og Lillehammer er til Repræsentant valgt Amtmand Jensen med 3 St. og til Suppleant Stiftamtmand Ryhn med 5 St. Fra Laurvig og Sandefjord er til Repræsentant valgt Kjøbmand C. Christensen den Jyngre med 8 St. og til Suppleant Korpslæge J. T. Ebbesen.

Jernbanedirektøren undersøger i disse Dage efter Regjeringens Paalæg Stedsforholdene for en Jernbane mellem Stavanger og Egersund.

Soldindtægterne ved Rigets samtlige Soldfæder med Undtagelse af de i Nordland og Finmarken beløber sig for de 5 første Maaneder af dette Aar til 1,430,066 Spd. 86½ ø, hvilket er 233,396 Spd. 96 ø mere, end hvad der var kommet ind til samme Tid ifjor.

Til Examen artium er iaar indmeldt 246.

Gave. Enke efter Sorenstr. Rasch har staaet Universitetet sin Mandts efterladte Bogsamling omtr. 700 Bind.

Ved Døden er pludselig afganget Kaptejnpløntant i Marinen M. A. L. Clasen, rammet af et Hjerneslag. Bureauchef Valke i Revisionsdepartementet er død i sit 62de Aar.

De Bull er kommen til England, hvorfra han rejser lige til Bergen.

Om et Jernbaneanlæg fra Fredrikshald til den svenske Grænse, saavel i Retningen mod Vestre Od i Dalsland som mod Udevalla, har Jerndepartementet faaet Bemyndigelse til at lade anstille nysgjættige Undersøgelser.

Den norske Handelsflaade bestod i 1866 af 60 Dampskibe, 6,155 Sejlskibe med en Læstefærdighed af 397,938 R.-L. og med en Bemanning af 6,215 Skipperer, 4,023 Styrmænd og 32,123 Matroser. I samme Aar blev Handelsflaaden forøget med 219 Skibe af 39,812 R.-L.s Drægtighed.

Udførselsværdien af Fiskeprodukterne for Landet antages at beløbe sig til 8,027,000 Spd., hvoraf Vaarsilden udgjør 2,496,000 Spd. Trælastudførselen gaar op til 7,377,000 Spd.

Bruttofragten for norske Skibe i 1866 beløber sig efter det Offentlige Opgivende til 13,011,469 Spd.

Høslaaften begynde man saa smaat med alt den 16de Juni paa Steerne omkr. Stavanger; ligeledes begynde man paa samme Tid Slaatten paa enkelte Steder vestenfor Kristiansand.

Søndre Bergenshus Amtsformandskab har gennem Amtmanden besluttet en Anmodning til Regjeringen om, at det sammentrædende Storking maa blive forelagt Udfast til saa stor Bevilgning, at en hyppigere og mere udbredt Dampskibsfart paa Amtets Fjorde maa kunne finde Sted. Videre er Regjeringen bleven anmodet om at foreslaa en Lov, der aabner Udgang til at kunne forbyde Græsning i Fællesbejter af Hingste, Tyre eller Springvædre.

Fra Bergens Bankafdeling er iaar til Udlandet sendt omtr. 200,000 Spd. i Sølvs, hvilket tyder hen paa, at Værdien af Indførselen til Landet har været større end Udførselen. Norges Bank maa paa Grund af denne Sølvsførselse inddrage 4 a 500,000 Seddelvalere.

Konsul Joachim Friele har staaet Bergens Museum 7,000 Spd., der kan ventes ubetalt i 1870; desuden vil han efter Berg. Afd. videre betænke Musæet med en mindst ligesaa stor Gave til.

En Handelsforening er besluttet oprettet i Arendal. Paa et Missionsmøde i Kjøp vedtog man Sammenlutning af Stavanger og Jæderens Fællesforeninger til en, ligesom ogsaa Høgsfjords Missionsforeninger blev optaget i den nye Fællesforening, der herefter skal bære Navnet af Stavanger og Jæderens Fællesforening.

En Fogderiforening blev efter Mrgbl. dannet den 20de d. M. ved et Møde i Lillestrømmen af omtr. 70 Gaardbrugere fra Høland, Fet, Sørum og Skedsmo for at diskutere Stats- og Kommuneanliggender samt landøkonomiske Spørgsmaal. Man diskuterede blandt andet Spørgsmaalet om Rentefoden, hvilken Lasgaard fandt burde blive nedfat til 4 pCt. for Pantelaan, ligesom han ogsaa vilde have den begrænset paa kortsigtige Papirer. Storkingsmand J. Sverdrup holdt derpaa et længere Foredrag mod Lasgaards Meninger og mod Svangren-ten samt endte med den Erklæring, at han i Storkinget ikke vilde kunne arbejde for noget Forslag i denne Retning. De Tilstedeværende med Undtagelse af Lasgaard syntes at blive overbeviste af Sverdrups Udtalelser.

Finmarksstiftet har efter Telegram fra Amtmanden den 17de d. M. været rigt i Barangerfjorden efter de nye Indsig den 5te og 6te. Bedst slog det til ved Kramsviken indover til Eterg, idet Baadene blev sjet fulde tre Gange om Dagen. I de sidste 14 Dage har Stiftet været ujevnt ved Vardø, og Loddstiftet ansees der og vestenover for sluttet med Middelaars Udbytte.

Sven Foyn havde til den 17de dræbt 24 Hvaler.

Den danske Konge og Kronprins siges at skulle besøge vor Kongefamilje paa Beskøg den 9de Juli. Man sætter dette Besøg i Forbindelse med den forventede Forlovelse mellem den danske Kronprins og vor Konges Datter.

Aarsvæerten, der ved det tidlige og varme Foraar overalt i Europa var saa lovende, er ved en langvarig Tørke bleven sat tilbage og har svækket de store Forhaabninger, man havde til Aaret. Fra de fleste Kanter af Landet, med Undtagelse af det Trondhjemske, hvor man har haat formegen Regn og Kulde, har der været Hagel over Tørken, ligesom den ogsaa har afstedkommet store Vædelæg- gelse i Sverige og Danmark. Det er imidlertid at haabe, at den velgjørende Regn, der kom ved St. Hans-tiden igjen vil rette paa Udsigterne.

Anlæg af Tørstof eller Ballanceodot i Kristianssand foreslaaes i Krist. Stiftsb., da Byens Velggenhed som Midtpunkt for Dampskibsfarten paa Ind- og Udlandet samt mellem Vest og Østlandet og som et bekvent Anlægssted i særlig Grad udpeger den som det mest passende Sted for Anlæg af en Dok her i det Søndenfjeldske. Bladet antager, at Nettoudbyttet af en Dok mindst maa kunne anslaaes til 4,000 Spd. og henstiller til Interessentskabet for Oddernes m. B. Verfted at sætte sig i Spidsen for en Indbydelse til at danne et Aktieselskab med det Formaal at anlægge en Dok, hvis Velggenhed troes helst at burde være ved Mumbingen af Natmandsbækken.

Trondhjem-Støren Jernbane har i 1867 givet et Overtud af 579 Spd. 1 ø, medens Overtudet i 1866 var 2,217 Spd. 102 ø. Forskjellen kommer af Afgifterne til at udbedre Udglijningen ved Stofte, der gik op til 2,190 Spd. 41 ø. Naar disse undtages, saa vilde Overtudet i 1867 blevet 50 Spd. større end i 1866.

Nyt Dampskib „Dalerne“ er efter Stav. Amtst. anskaffet af Dalernes Interessentskab til at gaa mellem Kristiania og Trondhjem. Skibet er paa omtr. 60 R. L., maaler 100 Fod over Dæk fra Stavn til Stilk og kan medtage 174 Passagerer udenstjærs og 230 indenstjærs, er bygget ved Alers m. Verfted og koster 16,000 Spd.

Dampskibet Gler er fra London kommet til Bergen med det for Lofoten bestemte Telegrafstog og skulde om nogle Dage gaa nordover.

Til Folkefestemødet i Drebø i Slutningen af Juli, hvilket Møde er forbundet med en Skoleudstilling, kan norske Skolelærere efter Styrelsens Bestemmelse blive befordret med halv Fragt af Postvæsenets Dampskibe, og Gjens- standene til Udstillingen med de samme Dampskibe frem og tilbage blive sendt fragtfrit.

Brændevinsforbruget faar nu en ny Fremtid i Sverige, idet Brændevinsbrænding af Lav (Mosarter) efter en Opdagelse af Prof. Stenberg nu drives i et stort Bræn- deri i Stockholm paa den Vej, at hvert Lb tpr Rensdyr- mos giver 2½ Rande Brændevin. En enkelt Ejer i Ny- kjøping kan antages at kunne yde Mos til 4 Millioner Rander om Aaret. Ligeledes er en anden Art Brændevins- tilvirkning, nemlig af Sukkerroer, meget lovende og alt i Gang i Stockholm.

Stenolje er funden i det øverste Sandstenslag i Os- mundbjerg i Sverige, saaledes at man faar 125 Staal- pund pr. Kvadrattomme, medens de egentlige Kilder af denne Olje i Amerika volder først op ved det 3die Sand- stenslag, og vil den samme Lov vise sig her, maa Fundet blive meget stort.

Prinsessen af Wales sees efter engelske Avisers Beret- ning paa samme Tid, som hun siges at være kommen til Bergen for at gaa nordover paa Giste, at have vist sig med sin Hustru paa en Hesteudstilling i London, hvor de Egl. Højheder blev modtagne med Hurraraab.

Buchanan, de forenede nordamerikanske Staters Præ- sident for Lincoln, er død i en Alder af 77 Aar.

En Ildbrand i Bremen har forteret 40 Huse og betadiget 12. Intet Menneskeliv gik tabt; Skaden anslaaes til over 1 Million Sv.

I Italien er opdaget to forberedte Selskaber, af hvilke det ene bestaar af Falskmyntnere og Udbrudere af falske Banknoter, der er sammensat af Personer, som ved Rang, Stand og Formue skulde synes høvet over al Mistanke. Selskabet udstreffer sig til mange Byer, bl. A. Bologna, Turin, Milano, Benedic, Modena, Rimini o. fl. 40 Personer er arresteret; men sandsynligvis vil man snart faa fat paa flere. I Bologna er arresteret Grev Masses, Prætor Montagna og den rige Læge Brunetti; i Turin Direktøren for Diskontobanken, den rige Bankier og Deputerede Genero, i Benedic en Politinspektør og i Modena en Embedsmand for den offentlige Sikkerhed. Om Bøvelsen af de i Omløb satte falske Papirer har man endnu intet Overblik; men det antages at være meget stort. Det andet Selskab, „Mafia“, er af en blodigere Bestaffenhed, idet de rydder alle dem afvejen med Dolken, som modsætter sig deres Uvæsen eller forsøger paa at drage dem til Ansvar. For faa Dage siden blev Generalguvernøren i Ravenna ombragt, og i Maj Maaned blev otte Personer dræbt af dette Selskab, der har Tilhængere i mange Byer.

Udnævnt: Undertoldbetjent H. F. Gjøsche til Undertoldbetjent i Kristiania Tolddistrikt; lejet Undertoldbetjent W. C. Bliis til Undertoldbetjent i Fredrikshalds Tolddistrikt; Kanoner B. Ulrichsen til Undertoldbetjent i Drammens Tolddistrikt; Rand. jur. N. G. Breien til Undertoldbetjent i Bergens Tolddistrikt; Skipper J. E. Nicolaysen til Undertoldbetjent i Kristiansfunds Tolddistrikt; Stykjunger C. G. Pauls, lejet Krydsbetjent E. J. Grøn og Toldfuldmægtig A. Brunæs til Undertoldbetjente i Trondhjems Tolddistrikt; Stiftsprovst i Tromsø F. W. Hooslef til Vikar i Tromsø Stift; Sognepræst i Bølsø P. B. Schelberup til Sognepræst i Kragerø; Sognepræst til Bynæsset E. S. Munch til Sognepræst i Sandnessjøen; Undertoldbetjent C. Warendorph til Dvertoldbetjent i Fredrikshalds Tolddistrikt; Undertoldbetjent H. F. Fyhn til Dvertoldbetjent i Steners Tolddistrikt; furnumerer Kaptein i Kristiansfandske Infanteribrigade, for Iden Chef for 1ste Komp. af Norste Jægerkorps, A. D. S. Hjort til Oberstløjtnant og Chef for Norste Jægerkorps; Major ved Norste Jægerkorps og Chef for Sammes 2de Komp. N. R. D. von Munthe af Morgenstjerne til Oberstløjtnant og Næstkommanderende ved Kristiansfandske Infanteribrigade samt Chef for dennes Depot-Uddeling; Chef og Kap. P. J. B. Sissener til Chef for 3die Komp. af Valders Bat.; Chef og Kap. H. D. F. Heyerdahl til Chef for 4de Komp. af Hallingdals Bat.; Kvartermester, Kap. J. Dahler til Chef for 2den Division af Hallingdals Bat.; Premierløjtn. J. Erichsen til Kap. og Kvartermester ved Kr. a Bat.; Sekondløjtn. J. Andersen til Premierløjtn. i 2den Afersk. Infanteribrig.; Sekondløjtn. M. A. Sommerschild til Premierløjtnant i Kavalleri-Brigaden; furnum. Sekondløjtn. J. Feiring til virkelig Sekondløjtn. i Brig.; som Konsuler i Norge for det Nordtyske Forbund er anerkjendte B. Dybbow i Kristiania, A. G. E. von Krogh i Tromsø, A. Guitfeldt i Trondhjem, P. Jøbsen i Bergen, L. S. Falk i Stavanger, D. Reinhardt i Kristiansand, S. Hertoffen i Arendal; Kap. og Divisionschef i 2den Afersk. Infanteribrig. G. W. Due tilladt at udråde furnumerer i Brigad. i 3 Aar for i samme Tid at forrette Tjeneste som Chef for 1ste Komp. af Norste Jægerkorps; Direktør Andersen til Vejinspektør i Rongsberg.

Affkøbdiget: Provst i Stavanger Provsti og Sognepræst til Domkirken Menighed i Stavanger C. C. H. Bruun i Naade entlediget fra Provstembedet.

Syre- og Arbejdspriser i Kristiania: Styrmandshyre 14 a 16 Spd., Matros-hyre 9 a 10 Spd., fast Dag-løn 44 a 48 f, løst Sjuu 60 a 72 f.

Kornpriser for udenlandsk Vare i Partier:
Korn. Dramm. Spd. Id.
Rug 5 1/2 5 1/10
Byg 4 1/2 4 2/5
Havre 2 1/2

Sorvepriser i Kristiania den 25de, Drammen 23de, Stavanger 20de Juni.

Table with 4 columns: Name, Str.ania, Dramm., Stav.
Dyrehjød 4-5 6 7 D.BZ
Kalvehjød 5-6 6 1/2 -
Faarehjød 5-6 6 8 -
Fleisf 6-7 7 -
Eg - 26 18 f Snes
Smør 10-12 12 12 D.BZ
Melt - 2 3 1/2 pr. Pot
Poteter 6-7 - 10 D.L.
Birkeseed - - 19 D.Fv.
Furuved 11-12 - 14 1/2 -
Granved 10-11 - -
Stenkul - - f Id.
Voldhø 8-9 - - D. St

Desuden i Kristiania: Timothejs 2 Spd. 48 a 2 Spd. 72 f; Rughalm 96 f; Byghalm 96 f a 1 Spd.; Havrehalm 96 f; Havremel 8 Spd. pr. Stk.

Tid af hvert.

Kirke. Dette Ord er af fremmed Herkomst og os tilført ligesom vor Religion. Vore Forfædre benyttede Ordet Hof (udtalt Haav), Hørg og flere Ord forat be-

tegne Begrebet. Om Afledning er de Lærde ej saa ganske enige, omendstjunt de fleste og største samstemmer i, at det kommer af det græske Ord Kyriakon eller Kyriake, der betyder Herrens Hus (d. e. Guds Hus), ligesom Ordet Basilike = Kongens Hus. Dette er igjen afledet af Kyrios, som betyder Herre, og som man har i Raabeforhold: Kyrie (eleison) = Herre forbarm dig! og i Kyriake (Hemera) = Herrens Dag d. e. Søndag (ligesom paa fransk dimanche af dominica af dominus Herre). (J. Grimms Afledning af Ordet fra det latinske circus er nu saa godt som opgivet).

Ordet Kirke findes i alle germaniske Sprog og Dialekter. Oldhøistyt Kirika, Kircha middelhøist. og nyhøistyt kirche; oldisachst kirika; nederlandst kerk; nedertysk kirke; angelsachst kirca, (udtalt Kirke); engelsk church; oldnorst kirkja; oldsvenskt kyrkja; svensk kyrka; danskt kirke osv. De slaviske (rusiske) Sprog har samme Ord med lidt forandrede Former.

De romanske Sprog derimod benytter et andet Ord til at betegne Kirke, der er dannet af ekklesia: ital. chiesa; fransk eglise; spansk iglesia osv. Dette Ord betyder egentlig Forsamling, Folkeforsamling og brugtes i Hedendommen (se paa det svenskt Församling = Menighed).

Hvorledes det er gaaet til at ekklesia er gaaet over til at betegne Kirke, og ikke i de germaniske og slaviske; men at her blot kyrriake har trængt igjennem og ikke ekklesia, er et Spørgsmaal, hvorpaa Kirkehistorien er bleven Svar skyldig.

Salt er et Emne, som Mennesket har kjendt fra dets ældste Tilværelse. Det tilberedes af Søvand af vore Forfædre ved Røgning (Saltbrenna, Saltgerd, Saltsvida) i Kjedler (Saltketil) af Saltfogere (Saltbrennukarl, saltkarl, Saltmadr). Disse vare Folk af den laveste Klasse, ofte Trælle (Landnáma). Derfor kunde Frithjof udgive sig for en Saltbrænder, da han som forklædt til Kong Ring. Der omtales oftere i Oldskrifterne Saltbrænderier. I et Skindbrev fra 1368 nævnes paa nedre Sande i Høfs Sogn i Hurum et Saltketilssæt d. e. et Anlæg, hvor der drives Saltfogeri. Igefaa - 1389 - et Saltbrænderi i Albedub i Aker, som tilhørte en Vestmand. Igefaa som man i det græske Sprog havde i samme Ord Naevnet paa Salt og Hav, saaledes brugtes ogsaa i vort gamle Sprog Salt om Havet: hit øystra salt er Naevnet paa Østerøen. Endnu vidner endel Stedsnavne om Salttilvirkning i Landet. Saltkølvik i Søndmøre; Saltes i Statvold i Stjørdalen. (Saltes ved Strømsfald); Saltnes, Saltvik og Saltfanden i Onø ved Fredrikstad. Saltnes i Buviken i det Trondhjemske, hvor Kirkebeneren Sigurd af Saltnes boede under Magnus Erlingsson og Sverre Seltibudir nu Seltøby paa Tjørn i Bohuslen, altsaa Bod til Salttilvirkning (eller Fiskefaldning?).

Bekjendtgjørelser.

En Lærerpost for 2 Kredse - tilsammen 20 Uger aarlig - bliver ledig i Lunde Sogn fra Høsten af. Løn 1 Spd. ugentlig, Kosthold in natura. Lunde Skolekommission, Moi Postaadneri, 1ste Mai 1868.

I Baaler Præstegjeld i Solør er en Lærerpost ledig, som tiltrædes 1ste Oktober d. A. Skolen holdes 40 Uger aarlig i 2 Kredse i Skolevæsenet tilhørende Lokaler. Lønnen er 1 Spd. 60 f og Kostholdsgodtgjørelsen 1 Spd. 24 f pr. Skoleuge, men med Udset til et personligt Tillæg, hvis man finder sig tilfreds med Læreren. Med Posten følger Familiebolig og en liden Jordvej, hvis Brug overlades Læreren imod at han betaler Skatterne deraf. Læreren besøger Skolelokalernes Dyvvarning og Rengjørelse imod en Godtgjørelse af 12 Spd. aarlig. Ansøgninger, stiledes til Hamar Stiftsdirection og bilagte med Attest til seneste Tid, findes inden 6 Uger fra Dato i betalte Breve til Baalers Skolekommission i Solør. Baaler 19de Juni 1868.

Lensmandsbestillingen i Næs Thinglag, Øvre Romerikes Fogderi, er ledig. Efter en Dpgave fra den afspode Lensmand over Indtægterne i 1863-1864 have disse i Gjennemsnit udgjort 459 Spd. 78 f. Efter Dpgave for 1866 have Indtægterne udgjort 718 Spd. 79 f og Udgifterne 514 Spd. 80 f.

Ved Kongl. Resolution af 6te d. M. er det derhos bestemt, at der tilstaaes Enken efter afspode Lensmand i Næs, Køren, en aarlig Pension af 50 Spd., der paahæftes Næs Lensmandsbestilling. Ansøgninger om at komme i Betragtning ved Besættelsen af denne Post kunne i betalte Breve indsendes her til inden 6 Uger fra Dato.

De, der i Henhold til tidligere Bekjendtgjørelse af 8de Januar d. A. have indgivet Andragende om Posten, vilse fremdeles blive betragtede som Ansøgere, saafremt de ej indsende Erklæring om, at de ej længere ønske at komme i Betragtning ved Postens Besættelse. Afershus Amtskontor 19 Juni 1868. Johan Collett.

En Lærerpost

er ledig i Gausdals Præstegjeld i Søndre Følge Skolekreds og bliver at tiltræde 1ste Oktober d. A. Skolen holdes 24 Uger aarlig i samme Afdeling, og Læreren erholder 1 Spd. 48 St. ugentlig i Løn og 1 Spd. 12 St. i Kostholdsgodtgjørelse eller Kost in natura paa Skolestedet, hvis han ønsker det. Andragender om denne Post indsendes med fornødne Attest i betalte Breve til Underrettede inden 6 Uger fra Dato, stiledes til Hamar Stiftsdirection, som besætter Posten. Gausdals Præstegaard 24de Mai 1868. A. J. Fleischer.

Tromsø Skolelærerseminarium

optager nye Elever fra antvundende August Maaned. De, som kunne optages, skulle i Almindelighed være i en Alder fra 18 til 25 Aar, fra hvilken Bestemmelse Bestyreren dog kan gjøre Undtagelse. De Ansøgende melde sig skriftlig eller mundtlig til Seminariets Bestyrer inden Slutningen af Juni Maaned og ledsage sine Anmeldeelser med Attest fra vedkommende Sognepræster, Skolelærere eller Andre, som maatte kunne give Vidnesbyrd om de Ansøgendes Evner, Forhold og Kundskaber samt antagelige Dygtighed og Lyst til at blive Skolelærer, og endelig med Dødbættelse, Konfirmationsattest og Attest for, at de ikke ere besængte med smitsom Sygdom eller lide af saadan Svagelighed, som kunde hindre dem fra at benytte Undervisningen, eller gjøre dem ueffektive til deres Kald. Til Optagelsesprøven, der iaar vil blive afholdt Mandag den 17de August, indfinde de Anmeldte sig hos Bestyreren for at meddele ham de videre Oplysninger, han maatte ønske. Ved Prøven foretages: at kunne læse med Færdighed i Bog, skrive en nogetlunde læselig Haand og faa megen Kundskab i Bibelhistorie og Religion, som en vel forberedt Konfirmand pleier at være i Besiddelse. I Tilfælde af Konfirmand optages de Elever, som give det bedste Haab om sig.

Willaarene i økonomisk Henseende ere to Slags:

a) Almindelige. Eleverne paa disse Willaar erlægge 26 Spd. aarlig i Underholdningsbidrag. Forøvrigt nyde de fri Kost, erholde fri Undervisning, Bolig, Lys, Brænde og en Gang maanedlig Badst af Linned o. s. v. For Tiden er der 32 saadanne Pladse. Disse Elever ere pligtige til efter sin Dimission at tjene som Almuskolelærere i Tromsø Stift i de nærmest paafølgende 7 Aar.

b) Paa egen Bekostning. Elever paa disse Willaar erholde fri Undervisning og fri Bolig samt Lys og Brænde, men Opholdet forøvrigt maa de selv bestaa. Kost og Badst er for Tiden at erholde hos Seminariets Økonom for omtrent 60 Spd. aarlig. Efter et Aars Forløb vil i Regelen enhver Elev paa disse Willaar have Afgang til at gaa over paa de ovennævnte almindelige.

Eleverne stille ved Optagelsen vederbørlig Selvskyldneraftag til, at det, de have at betale, bliver ordentligt erlagt til de bestemte Terminer, hvorved bemærkes, at Regelen er forfudsvis Betaling Kvartaliter.

Ved Optagelsen maa enhver være forsynet med de nødvendige Sengklæder samt nogle Haandklæder og det Mindste saa meget af Linned og høirige Underklæder, at Renlighedens Fordringer kunne fyldestgjøres.

Tromsø Skolelærerseminarium, 3 April 1868. Raurin.

Amerikanske Emigrant-Compagnie.

Befordring med den engelske nationale Lines nye og store Jern-Dampskibe fra Liverpool til New-York hver Onsdag i Forbindelse med et af DHrr. Wilson & Co.s i Hull Dampskibe fra Christiania hver Fredag.

Undertegnede er den eneste, som har Autorisation for Befordring af Emigranter fra Norge med den nationale Lines Dampskibe, ligesom den eneste Repræsentant i Norge for det store Amerikanske Emigrant Compagnie. Dette Compagnie har Agenter i alle betydeligere Byer i de forenede Stater i Amerika, hvortil Udvandringen gaar. Det har faste engagerede Tolke - fuldkommen paalidelige Mænd - saavel i England som i Amerika samt egne Agenter (ikke Agenter tilsammen med andre Befordringsselskaber), ved alle Ombyttessteder for desto bedre at kunne paase dets Passagerers Tarv. Det har ogsaa egne Emigrantlogementer i England, saa at dets Passagerer ikke behøve at blive indblandede med andre Emigranter.

De hos mig expederede Emigranter have altid afreist med første Dampskib fra Liverpool. Den Tro, som visse af mine Konkurrenter søger at udrøde, at mine Passagerer ere blevne forholdte en Uge i England ventende paa Dampskibets Afgang, er foruden al Grund. Paa Grund af min egen Undersøgelse kan jeg bevidne, at slige Historier ere usande.

De af mig ansatte Commissionærer ere: DHrr. E. O. Bodding, Gjøvik; J. Haagensen, Lillehammer; H. L. Svane, Kongsberg; M. Oppegaard, Horten; Ludvig Rode, Skien, og Aug. Jacobsen, Arvika. Christiania i Juni 1868.

O. Svenson, Generalagent for Norge, Kontor: 28, Skippergaden. New-York den 22de Mai 1868.

Herr O. Svendsen, Agent for det Amerikanske Emigrant-Co., Skippergaden No. 28, Kristiania. Min Herre!

Det er med sand Fornøjelse, at jeg herved for mig og mit Selskab af Norske Emigranter kan bære det Vidnesbyrd, at vi Mellemdæks-Passagerer fra Kristiania til New-York har nydt en reel og human Behandling, saa at vi med Tryghed kan anbefale vore Landsmænd, der agte at emigrere, til det ærede Compagni. Som Supplement troes bør tilføjes, at fra Liverpool til New-York holdtes en udmærket Disciplin, hvilket ethvert ordentligt Menneske fandt sig overmaade vel i. Jeg forbliver min Herre Deres Lunde,

Højere Almueskolelærer fra Norge. Kapitain Hall; Dennes Forvalter ombord i Pennsylvania har udvist den største Omhyggelighed for de samtlige norske Passagerer, hvilket af os kan bevidnes i Henhold til ovenstaaende.

A. M. Lunde fra Holden. E. A. Kjørven fra Hadeland. Johan H. Stenvind fra Hadeland. Marthe E. Kjørven fra Hadeland. H. Christensen fra Christiania. Hjulmager Nilsen fra Christiania. L. Larsen Hofmarken fra Hadeland.

NB. Anbefales til Optagelse i „Norsk Folkeblad“. Lunde.

Folkehøjskolen paa Sagatun

ved Hamar
optager nye Elever for Vinteren, regnet fra 1ste Oktober til 31te Mai. Skolens Formaal er at skaffe unge Mænd af Bønderstanden med gode Almuefølelsesfølelser en videre-gaaende Almenoplysning.
For Undervisningen betales 2 Spd. maanedlig, for Logis med Lys og Ved 5 Spd. for Vinteren og for Kost 5 1/2 Spd. maanedlig.
Indmeldelser indsendes til Herman Anfer.

Qvams Latin- og Realskole

modtager Indmeldelse af Disciple til det nye Skoleaar, som begynder i August. (Se dette Blad No. 16).

Gjertsens Latinskole.

Inmeldelser til det nye Skoleaar som begynder i August modtages daglig paa Skolens Kontor, Stortingsgaden No. 6.

Skove

assureres i Norden til billige Præmier.
C. F. Gjerdrum.

Brandforsikrings-Selskabet „NORDEN“

overtager Forsikringer i Landdistrikterne paa almindelige Landbonærings-Gjenstande til 1/4 pCt. eller 30 Skilling af 100 Spd. for Aaret; man henvender sig til Hovedcontoret i Christiania eller nærmeste Agent.
Jacob Ihlen. H. F. Løkke. Olaf Olsen.
M. Langaard. J. Birch.
C. F. Gjerdrum, adm. Directeur.

Musikalsk Album for Piano.

Paategnede Subskriptionsplaner bedes snarest tilbagesendte til sin Adresse.
Skove
forfæres imod Ildbrand af Christiania almindelige Brandforsikrings-Selskab til billige Præmier.
No. 5 Prindsens Gade. Sjerg Gjerdrum.

AMERIKA.

Befordring med „CUNARD LINE“ 1ste Klasses Kongelige Postdampskibe via London, Hull & Liverpool til alle Steder i Amerika, erholdes hele Aaret hos os efter billigste Fragtfart.
Dampskibe afgaa herfra hver Fredag til Hull og anden hver Torsdag til London.
Passagerindskrivning og alle fornødne Oplysninger hos
Stolt Swang & Co.
autoriserede Emigr.-Agenter,
Prindsens Gade No. 1.
Christiania.

Adolf S. Olsen,

Kristiania, No. 28, Elvegaden,
anbefaler Rørlæggere og andre Forbrugere galvaniserede og almindelige lærer fra 1/8" til 3" Diameter, Messingkraner (Chromes Patent) samt andre Ting for Vand-, Gas-, Damp- og Kloakledninger til meget billige Priser.

Gammelt Sølvarbejde

saasom: Alkander, Brudekroner, Bægere, Daaser, Søljær, Bølter, rundbladede Spjætteer m. m., kjøbes til høje Priser af
Juveler Torstrup.

Strivebogen hos P. G. Bredal,

Naadhusgaden 24
begynder kl. 7 Morgen og sluttet 8 1/2 Aften. Skolens For skrifter sælges.

Alleslags gode Skrivejager samt udmærket sort og let flydende Blæk sælges billig hos Bredal.

Hos Ed. B. Gjertsen i Bergen er udkommen og faaes i alle Boglader:

Henrik Krohn, Si liti Ferd fraa Sogndal til Fjerland. Pris 24 f.
Med Fotograf af Fjerlandsfjorden. 40 f.
— Geirfad-Frend. Pris 12 f.
(Særskilt Aftryk af „Si liti Ferd“).

Hos Beyer i Bergen er udkommen til Indtægt for Bergens Museum:
Norske Gaator samlaede av Stiftamtmand W. F. A. Christie, utgjorne ved Kristofer Janson, 12 f.

I Commission hos Under tegnede er udkommet:
Norske Viser og Sange til Skolebrug, Pris 24 St., indb. 30 St. Nils Lund.

Eftenevnte populære Lægebøger faaes i enhver Boghandel i Norge:
Om Gigt, denne Sygdoms Behandling, Vedring og Helbredelse af N. Berard, efter Originalens 5te Dplag. 17 f.
Om det Farlige ved Egtekab mellem Slægtninge i sanitær Hensende af J. Devais, oversat fra Fransk. 50 f.
Om Smaabørns Pleie, en Raadgiver for Nygifte og unge Mødre af C. W. Hufeland, oversat efter Originalens 9de Dplag. 38 f.
Om Sindets Kraft, til ved Forjættede alene at blive Herre over sine sygelige Følelser, udg. af C. W. Hufeland. 6te Udgave. 14 f.
Lægen uden Medicin eller den Schrothste Maade at helbrede enhver Sygdom ved Diæt, oversat efter Originalens 18de Dplag. 33 f.
Om Corpulencen, dens Aarsager, Forebyggelse og Helbredelse ved simple diætiske Midler, efter Originalens 8de Dplag. 25 f.

Paa Fr. Woldikes Forlag er udkommet og faaes i enhver Boghandel i Norge:
Christiani, Haandbog for Christne, ib. 44 f.
— Søndagsstanke, 1 Spd. 45 f.
— Tiltaler i Herrens Huus, 66 f.
Mørk Hansen, Huuspostille, 1 Spd. 45 f.
Hippel, Præstefamilien i Kurland, 2 Spd. 8 f.
Huhn, Beredelse til Herrens Bord, 47 f.
Kavf, Anvisning til at bede, 25 f.
Den lille Kempis, 33 f.
Kempis, En Sjæls Samtale med sig selv, 33 f.
Laub, Prædikener, 99 f.
Lautrup, Betragtninger over Grindring, Gjentjendelse og Gjenfering efter Døden, 2den Udg. 66 f.
Lisco, Jesu Christi Under, 1 Spd. 36 f.
Luthers Psalmer, 33 f.
Md. Monod, 2o Taler, 33 f.
Horace Monod, Tre Prædikener, 14 f.
Petersen, Martin Luthers Levnet, 2det Dplag, 33 f.
Pontoppidan, Menesja, 2den Udg. 1 Spd. 78 f.
Renan, Jesu Levnet, 105 f.
Støckhart, Himmelporten, en Bønnebog, 50 f.
Sygdom, betragtet som Prøvelse og Betsignelse, 66 f.
En liden gudelig Søndagsbog, udg. af Pastor M. Th. Woldike, 28 f.
Thomander, Prædikener, 2 Spd.
Wildenhahn, Morten Luther, et kirkehistorisk Livsbillede, 1 Spd. 12 f.
Wildenhahn, W. Jac. Spencer, et historisk Livsbillede. 1 Spd. 12 f.

Paa Fr. Woldikes Forlag er udkommet og faaes i enhver Boghandel i Norge:
Beretning om de vidtberkjendte Molboeres vise Gjerninger og tappre Bedrifter, ved F. Jauspøll, 2det Dplag, 66 f.
Calderon de la Barca, Kjærlighedens List, ved Dr. phil. N. Schou, 33 f.
Fængselslivets Hemmeligheder, Kjædsjerninger, fortalte af G. L. Chesterton. 1 Spd. 12 f.
Kvarterbilletter og Klosterbakken, Fortællinger af Emil. 66 f.
Fortællinger af Klaus Groth. 83 f.
Nye græske Folkeeventyr af Hahn, oversatte af Chr. Winther. 83 f.
2o Noveller af F. C. Gillerup. 66 f.
Jens Lesberg, Fortælling fra Griffenfeldts Tid. 90 f.
En Kjærlighedshistorie, Fortælling af G. h. 1 Spd. 12 f.
Poetiske Naturer, Stilbringer af Th. Lange. 83 f.
Mikkel Næv, Fortællinger efter Heineke Wofs, med Billeder af Kaubach. Pragtudgave. 94 f.
Min Ven og hans Kone, Fortælling af F. C. 50 f.
Molboerhistorier, samlede og udgjorne til Morskab og Underholdning for unge og Gamle, ved L. R. Tugen, med over 100 Billeder af Marinemaler Blache. 99 f.
Munshi Lutfallah, eller hvad en muhamedansk Gentleman oplevede med sine Medmennesker og sig selv. 116 f.
Fra Landet, Billeder af Folkelivet i Sjælland, af Anton Nielsen, illustreret Udgave. 1 Spd. 45 f.
Tre Fortællinger af Anton Nielsen. 83 f.
Nye Fortællinger af Anton Nielsen. 66 f.
Schafspearske Fortællinger efter Charles Lamb. 55 f.
Skitter af Livet i et dansk Fængsel, ved A. W. 55 f.
Smaa digte af C. (Kong Carl XV.). 33 f.
Dansk Soldaterliv, Fortælling af G. h. 116 f.
Dr. Syntar's mærkbardige Reiseeventyr, oversat af Dr. P. Schou, illustreret Pragtudgave. 1 Spd. 45 f.
Testamentjægeren, et Livsbillede af Fr. Seneg. 90 f.
Historier og Sagn af C. A. Tyregod. 50 f.
Læring efter Naring, en Fortælling. 50 f.
Barulven, Fortælling af G. h. 33 f.
Daar og Høst, Digte af Pauline Worm. 33 f.
De Fornuftige, en dansk Roman af Pauline Worm. 1 Spd. 45 f.

Subskriptions-Indbydelse. Maanedstidende for den indre Mission.

Udgiven af den norske Lutherstiftelse.
Dette Blad, som dels vil meddele historiske Oplysninger om den indre Missions Fremgang baade ude og hjemme, dels ogsaa forsøge i Guds Ord's Lys at fremholde Gjerningens Væsen, Grund og Betydning for Kirken og give Blik om den rette Maade at drive den paa, vil udkomme med 1 Ark hver Maaned til en Pris af 24 St for indeværende første Udgang (8 Nummere) og 36 St. for enhver følgende. For denne Betaling, som bliver at erlægges forstudsvis, ville udenbyes Subskribenter kunne faa det frit tilsendt med Posten.
Det kan bestilles paa samtlige Rigets Postkontorer og Postaabuerier og i Christiania i Tryd. for Bladet „For Fattig og Rig“, Toldbodg. No. 40.

Fra Pressen er idag udkommet, givet Under tegnede i Commission og faaes i alle Landets Boglader:
Sognir fraa Hallingdal utgjorne af F. C. Nielsen, 95 S. 8vo, 24 f. Alb. Cammermeyer, Juveler Torstrups Gaard, Kirtegaden.

Hos Under tegnede og i alle Landets Boglader faaes:
Fortællinger af Fædrelandets Historie. Folkelæsning ved Siegmart Petersen. 40 Ark 8vo. Pris heftet 1 Spd., indb. 1 Spd. 24 St. a 1 Spd. 36 St. J. W. Cappelen.

Paa mit Forlag er udkommet og faaes i alle Landets Boglader:
Jordbeskrivelse, Læse- og Lærebog for Almue- og Borgerskoler ved Siegmart Petersen. Anden Udgave. 12 Ark 8vo. Pris indbunden 24 f. J. W. Cappelen.

Paa Under tegnede's Forlag er udkommet og faaes i alle Landets Boglader:
Lærebog i Fransk. Efter Professor Dr. Carl Ploetz af Andreas Sandberg, cand. mag. 50 Skill indb. Alb. Cammermeyer.

Paa mit Forlag er udkommet:
Ude og Inde. Om Legemsøvelser og Leg ved Falk Ytter. Med 61 Tegninger. 15 Ark 8vo. Pris 54 f i Papbind.
Bogens væsentligste Indhold for Sommeren: Gymnastiske Lege, Svømning, Styler, Buefjydning, Roning og Seiling; Leg, saasom: At lege Soldat, Bøld, Langbold, Rundbold, Parabispil, Fjerbold, Stenspil, Pyramide, Regler, Kroket, Bjørnetrækkere, Turnering etc. Bogen har været meget fordelagtig bedømt af Pressen, og anbefales den som særdeles stiftet til Gavn for Ungdommen.
J. W. Cappelen.

Hos Under tegnede er udkommen og faaes i Bogladerne:
„Fra Hav og Havn“ to Fortællinger og nogle Digte af Sigvald Stablan, Præst i Antwerpen, udgiven til Indtægt for en i Antwerpen opforende skandinaviske lutherst Kirke og forlagt af „Foreningen til Evangeliets Forbredelse for skandinaviske Sjømænd i fremmede Havne“. Pris 24 St. J. Beyer i Bergen.

Paa Fr. Woldikes Forlag er udkommet og faaes i enhver Boghandel i Norge:

Dansk Brevbog

for alle Stænder samt en forfattet Fremmedordbog, ved Conrad Bondeisen. Pr. 33 f.

Dansk-fransk Parlerer

tildels efter Dr. Ahn, ved A. Barenken, indb. 52 f.
Bestemmelser for Legater, der ere henlagte under Kjøbenhavn's Magistrats Bestyrelse for at anvendes til Understøttelse for Trængende, ved H. L. Dahlerup. 55 f.

Hvad er Dannelselse?

Hvem falder man et dannet Menneske? Hvorledes tager vor Tid sig ud i Dannelsesidealets Lys, af C. Eberhardt, oversat af Dr. phil. P. Schou. 17 f.

Musikens Katechismus

frit bearbejdet efter Løbe ved Organist Joh. Chr. Gebauer. 2det forbedrede Dplag. 33 f.

Pianoforte-Skole

udarbejdet af Organist Joh. Chr. Gebauer. Pris 1 Spd. 12 f.

Reviser for Udvandrere

til Nordamerika, af W. Marsch, oversat. 17 f.
Fremmedordbog af M. Meyer, indeholdende ca. 7000 fremmede Ord og Udtryk med Sammes Oversættelse og Forklaring. 2det Dplag. 33 f.

Sangstemmen og Midlerne

til at bevare Samme. Frit efter G. Hoffmann. 17 f. Den tydske
Handelscorrespondent, udarbejdet af Translater Fr. Thorps. Bogladepris 2 Rd. — sælges til nedfat Pris 66 f.